Ժ· ՏԱՐԻ 2875 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 23 ՆԱՒԱՍԱՐԴ 4386 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1893 3 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1311 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	150
»	» Վեցամսեայ	»	75
»	» Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28
Ընծայ բաւրի [illegible]	[illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդներէն [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/13 ՍԵՊՏ. 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԸ

Կայսերական իշխանութիւնք օրուան հիւանդութեան վրայ պէտք եղած տեղեկութիւններն օր ըստ օրէ կը հրատարակեն։ Սկիւտարի և Պէշիկթաշի կողմը կարգ մը պետական վարժարաններու փակումն և ուրիշ անօրինութիւնք կը ցուցնեն թէ կանխահոգ միջոցներ ի գործ կը դրուին։ Ընդհանուր մաքրութեան ճիգ մը կ'երեւի, զոր աւելի արդիւնաւորելու համար կ'ըսուի թէ առայժմ 50,000 ոսկիոյ գումար մը պիտի հայթայթուի պէտք եղած միջոցներով։ Բայց ինչպէս անցեալ տարի այս ժամանակ առողջապահական խորհրդածութիւններու շարք մը հրատարակելով ըսած էինք, քաղաք մը զերծ կը մնայ համաճարակէ կամ տիրող համաճարակն ամենէն քիչ վնաս կուտայ, երբ ժողովուրդն և իշխանութիւնն իրարու օգնեն՝ իւրաքանչիւրն իւր շրջանակին մէջ մաքրութեան հոգ տանելով։ Բաներ կան զորս ժողովուրդը միայն կրնայ ընել։ Անձնական և ընտանեկան զգուշութիւնք բոլորովին անհատից ձեռքը կը գտնուին։

Հնտախտին սկզբնաւորութեան ու ճարակման ընթացքն ըստ բաւականին քննուած հասկցուած է։ Այսօր գիտցուած բան մ'է թէ հնտախտն ինչպէս սերմ կը ձգէ ու այն սերմ ինչպէս կ'աճի կը բազմապատկի։ Բժշկաց մէջ ընդհանուր կարծիք մ'է թէ հնտախտը չի շնչուիր, օդով չի գար, այլ մարդուս բերնէն և երկրորդապէս ալ քիթէն ներս կը մտնէ, իւր ճարակման վայրն ըլլալով մարդուս ստամոքսն և աղիքն։ Հետեւապէս, եթէ հոգ տանինք որ մեր կոկորդէն վար հնտախտի միկրոբ չերթայ, տեղի չունինք վախնալու հնտախտէ։ Վերջ ի վերջոյ ուտելիքի և ըմպելիքի խնդիր մ'է հնտախտը։

Մարդուս ստամոքսին մէջ բնական հիւթեր, թթուներ կան, որք մարսողութիւնը դիւրացնելու պաշտօն ունին, և եթէ սովորական առողջ վիճակի մէջ ըլլան, կը բաւեն հնտախտի միկրոբն եւս լուծելու փճացնելու։ Իսկ եթէ ստամոքսը խանգարուած ըլլայ, նոյն հիւթեր բաւական քանակութեամբ չգտնուելով, միկրոբն իւր աւերիչ գերը կը կատարէ նախ ստամոքսին, յետոյ աղեաց և արեան շրջանին մէջ։ Հնտախտի համաճարակին ժամանակ շատեր թեթեւ խիթեր կը զգան, մինչեւ իսկ կը հիւանդանան, բայց չեն մեռնիր։ Այս կը ցուցնէ թէ բնութիւնն օգնած է, բնական հիւթերն իրենց փրկարար պաշտօնն աւելի կամ նուազ կատարած են։ Ապա ուրեմն, հնտախտի դէմ լաւագոյն զգուշութիւնը սովորական առողջութիւնն է։ Եւ մարդ նոյն պահուն առողջ մնալու համար պէտք է մաքուր օդ վայելէ, մաքուր ուտէ, մաքուր խմէ։ Մաքուր օդ վայելելու համար, ո՛չ փողոցի ո՛չ տան մէջ աղտոտութիւնք պէտք չէ գտնուին, և մեկ սենեկի մէջ բազմաթիւ անձինք չքնանան։ Ըմպելիքն և ուտելիքն ալ վնասակար միկրոբին ներկայութենէն զերծ պէտք է ըլլան, կամ այնպէս պատրաստուած որ միկրոբն այլ եւս հոն մնացած չըլլայ։

* * *

Այս է ընդհանուր վարդապետութիւնն հնտախտէ զգուշանալու մասին, որչափ կրցած ենք ըմբռնել՝ կարդալով և բժիշկները մտիկ ընելով։ Եւ այս ընդհանուր վարդապետութենէ կը հետեւին հնտախտի վերաբերեալ ամեն զգուշութիւնք։

Ա. Օդի մաքրութեան համար, փողոցներու մէջ աւերեալ կոյուղիք պէտք է նորոգուին, և ուր որ փոսեր կան, պէտք է մաքրուին, և կոյուղիներն այնպէս յարդարուին որ աղտոտութիւնք շուտով վազեն երթան, և տան մէջ հոտ չպատճառեն։ Ճեմիչներուն գարշահոտութիւնը վանելու համար, կրնան գործածուիլ քլորիւր տը չօ (քիրէչ գայմաղը), նաֆթալին, սովորական սիւլֆաթ տը ֆէռ (զաճը գէպըրըզ), որք աժան են (օխան քանի մը ղրուշի բան), և ասիտ ֆէնիք, որոյ քիլօնոց շիշն, (ապակէ չոր և ճերմակ վիճակին մէջ), 20 ղրուշի կը ծախուի, և զոր մեկ քիլօ սբիրթոյի հետ խառնելով, երկու քիլօ հեղուկ մաքուր ասիտ ֆէնիք կը ստացուի, որուն հինգ դրամը կը բաւէ զօրութիւն տալու 100 դրամ ջուրի։ Այս ջուրով կարելի է ճեմիչները մաքրել, և սրսկումներ ընել տան մէջ, մանաւանդ ուր որ նեխեալ ջուրք կրնան գտնուիլ։ (Ֆրանսական բիւրեղային ասիտ ֆէնիքն անոյշ հոտ մ'ունի, և մեր դեղագործներուն սովորաբար ծախած գարշահոտ նիւթէն տարբեր բան մ'է)։

Բ. Ուտելիքի համար, երբ քաղաքին մէջ հնտախտը շատ ճարակած չէ դեռ, և հետեւապէս տեղի կայ մտածելու թէ պարտէզներու ջրերն ապականած չեն, ամեն տեսակ բանջարեղէնք լաւ եփուելով կրնան գործածուիլ ըստ առաջնոյն, և լաւ պտուղներ կրնան ուտուիլ լուացուելով։ Միայն թէ չափազանցութենէ և խառն ուտելէ պէտք է զգուշանալ՝ ստամոքսը չպառեցնելու համար։ Պէտք է նաեւ ամեն տեսակ ծովային ուտելիքներէ ետ կենալ։ Երբ համաճարակը շատնայ, պէտք է պտուղներն ու բանջարեղէնները դադրեցնել, և շատանալ լաւ եփուած մսով, ընդեղէններով (բրինձ, գետնախնձոր, եւն.) խմորեղէններով, և եփուած անուշեղէններով։ Կաթն ամենէն աւելի ենթակայ է միկրոբէ վարակուելու, և սովորաբար կակուղ կը բանէ ստամոքսն։ Ուստի, պէտք է աղէկ եփուած խմել կաթը, կամ լաւ եւս՝ բոլորովին հրաժարիլ կաթեղէններէ, ինչպէս նաեւ հում կարագէ և սառոյցէ։

Գ. Ըմպելեաց մասին, բոլորովին սխալ է այն գաղափար թէ քօնեաքով, օղիով և ամեն տեսակ ոգելից ըմպելեօք գինով պէտք է եղեր ըլլալ հնտախտի ժամանակ։ Քանի որ գինովներուն ստամոքսը խանգարուած վիճակի մէջ է, կը հետեւի թէ, հնտախտի առաջին զոհերն անո՛նք պիտի ըլլան։ Լաւ քօնեաք մ'ինչքան քիչ է Կ. Պոլսոյ մէջ որ չարժեր քօնեաք կը խմեմ կոր ըսելով ինքզինք խաբել։ Եթէ մարդ ուրիշ կերպիւ հոգ տարած է իւր ուտելիքին և խմելիքին, կրնանք ըսել թէ ոգելից ըմպելիքի բնաւ պէտք չունենար։ Ոգելից ըմպելիքն ստամոքսը կը տաքցնէ թեեւ, բայց անցողակի բան մ'է այս։ Ետեւէն անշուշտ պաղութիւն պիտի գայ։ Բայց կերակուրէն ետքը մեկ-երկու գաւաթ լաւ գինիի կամ ուրիշ ըմպելիքի գործածութենէն ալ չարիք յառաջ չի գար։ Կարեւոր պարագայն սա է որ խմուած ջուրն եռացեալ ըլլայ։ Զի թեեւ քաղաքէն հեռի մասնաւոր տեղերէ բերուած ընտիր ջուրեր (եթէ երբեք վաւերական են) կրնան զերծ մնալ միկրոբէ, թեեւ ամենէն առաջ աղբիւրի ջուրերը կ'ապականին, թեեւ ջուրէ ջուր մեծ տարբերութիւն կայ, բայց զգուշութիւնը ձեռքէ չձգելու համար, մաքուր ամանի մէջ ջուրն եռացնել և յետոյ պաղեցնելով խմել ամենէն աղէկ է։ Մնաց որ, եփած ջուրին պէս անհամ բան չկայ աշխարհիս վրայ։(*) Հետեւապէս, ըմպելիքի մասին ամենէն բնական և ախորժելի բանն է թէյը։ Թէյը քանի մը բացառիկ առաւելութիւններ ունի, զորս կրնանք սապէս համառօտել։

1. Թէյն եռացեալ ջուր է։ եռացեալ ջուրի պէս բացարձակ զերծ կը գտնուի միկրոբէ։

2. Թէյը կազդուրիչ է։ ծարաւը կը յագեցնէ։ ոգելից ըմպելիք գործածելէն ետքը մարդ ջուրի կրնայ փափաքիլ։ թէյը պապակը կ'անցունէ։ ջուր խմելու չի տար։

3. Թէյը մնդացուցիչ է։ լուծողութեան դէմ ամենէն յարմար միջոցն է։ և հնտախտի ժամանակ ամենէն զգուշալի վիճակն է լուծողութիւնն։ (Անոնք որ չափազանց մնդութիւն կ'ունենան թէյ խմելով՝ պէտք է հրաժարին սեւ թէյէն, ու թեթեւ տեսակները գործածեն, կամ շաքար շատ դնեն, և կամ թէյն եռացեալ ջուրի մէջ դնելէ մի քանի վայրկեան ետքը խմեն։ շատ չկեցընեն ջուրի մէջ։)

4. Թէյը զօրացուցիչ է։ զի շաքարի հետ կը խմուի, և շաքարն ստամոքսին կուտայ պէտք եղած ջերմութիւնն, և մեր սննդեան մեկ կարեւոր մասը կը կազմէ։

Եւ վերջապէս, 5. Թէյը զուարթացուցիչ է։ Ուղեղին և սրտին ջղային դրութեան վրայ ազդելու և զայն ոգեւորելու հանգամանքն ունի։

Եւ հնտախտի ժամանակ մարդ պէտք ունի ֆիզիքապէս և բարոյապէս զուարթ և կայտառ ըլլալու։ Կեանքի պայքար մ'է այս, յորում մարդ առաւելութիւն ունենալու համար սրտոտ պէտք է ըլլայ։

Ամեն երկրաց մէջ, կառավարութիւնք և քաղաքապետութիւնք հնտախտի ժամանակ եռացեալ ջուր և թէյ ձրիապէս կը բաշխեն աղքատներուն։ Թէյն եփուած բաշխել աւելի օգտակար է։ որպէս զի թէյը տուփով առնողներ ծախելու չփորձուին։ և կամ շաքարն ալ մեկտեղ պէտք է տալ։ զի 40 փարայի թէյը խմելու համար չորս կամ հինգ ղրուշի շաքար պէտք է։

Ոմանք անվարժ կ'առարկեն թէ ամառը տաք թէյ կը խմուի՞։—Բայց թող թէ թէյը պաղ ալ կրնայ խմուիլ և նոյն ազդեցութիւնը կ'ընէ, մինչ ամառ ատեն տաք խահուէ չե՞ն խմեր այն առարկութիւնն ընողներ։ Մեք ամառ թէ ձմեռ թէյի գործածութեան կողմն ենք, և ջերմապէս կը մաղթենք որ մեր հասարակութեան մէջ թէյի գործածումն ընդհանրանայ, և սովորաբար գործածուած անպիտան ոգելից ըմպելեաց գործածումը պակսի։

Ստամոքսն և աղիքն ո՛չ միայն ներքին այլ և արտաքին պաշտպանութեան կը կարօտին։ Մարմինը պաղեցնող ամեն պատճառներ ուղղակի ստամոքսին և աղեաց վրայ եւս կ'ազդեն։ Հետեւապէս, հնտախտի ժամանակ, առաւօտուն շատ կանուխ և գիշերն ուշ ժամանակ դուրս պէտք չէ մնալ, առանց քրտնեցնելու տաքցնող հագուստ պէտք է հագնիլ, և մանաւանդ բուրդ գօտիով մը մէջքն և բուրդ գուլպայով ոտքերը պաշտպանել։ Ամենէն աւելի ուշադրութիւն տղոց վրայ պէտք է ընել։ զի անոնք խօսք չեն հասկնար։ ուտելու և խմելու, հագուելու և հանուելու անզգոյշ են։

* * *

Իսկ բռնուելէ՞ն ետքը։ Այն ատեն ի՞նչ պէտք է ընել։ Բժիշկ պէտք է կանչել։ Բայց կարելի է բժիշկն ուշանայ։ կարելի է ձեռքի տակ բժիշկ չգտնուի։ Ուստի, տան մէջ ինչ ինչ դեղօրայք միշտ պատրաստ պէտք է ունենալ։ օրինակի համար, խասա տը Մանթ (նանէ րուհու), քանի մը կաթիլ շաքարի կամ գաղջ ջրոյ վրայ կաթեցնելով պէտք է առնուլ՝ եթէ ստամոքսի անհանգստութիւն զգացուի։ (Ընտիր տեսակն անգլիականն է՝ դրամն հինգ ղրուշի։ մեկ դրամն երբ 50 կաթիլ կ'ըլլայ։ Երկրորդ տեսակին դրամը 60 փարա է։) Եթէ փորհարութեան սկզբնաւորութիւն տեսնուի, կարելի է Սալիսիլաթ տը պիզմութ առնուլ։ դրամ մը բան մանրած բերան դնելով և վրայէն քիչ մը ջուր խմելով։ Այս դեղանիւթն ալ դրամն 30 փարա է։ Եթէ խիթեր (սանճը) սկսին, պէտք է Լաւտանոմ (աֆիոն րուհու) առնուլ, քառորդ ժամն հինգ կաթիլ ջուրի մէջ, բայց 24 ժամուան մէջ, կամ վեց անգամն, 30 կաթիլը չանցնելու պայմանաւ։(*) 10 կրամ կամ 3—4 ղրուշի բան եթէ տան մէջ գտնուի, կ'օգտէ։ Իսկ եթէ փսխելով ու փորհարութեամբ պագիլ յառաջ եկած է, Սթրոնկոլֆի կաթիլներն օգտակար կրնան ըլլալ, կէս ժամն անգամ մը կէս գաւաթ գինիի մէջ 15 կաթիլ դնելով, և աստիճանապէս բարձրացնելով մինչեւ 25 կաթիլ։ Ասկէ ալ 25 կրամ, կամ երեք—չորս ղրուշի բան ունենալ կը բաւէ։ (Կաթիլները պէտք է քոնդ-կութ կոչուած գործիքով համրել, որ 20 փարայի բան մ'է։) Այս դեղանիւթերէ զատ, 1 քիլօ ասիտ ֆէնիք բիւրեղաձեւ, 20 ղրուշ, 1 քիլօ նաֆթալին 12 ղրուշ, կայօն մը սիւլֆաթ տը ֆէռ 4 կամ 5 ղրուշ, մեկ երկու քիլօ քիրէչ գայմաղը, քանի մը դրամ ասիդ սիդրիք, և երկու շիշ քօնեաք տան մէջ եթէ ունենաք, առձեռն դեղարան մը կազմած կ'ըլլաք, և կրնաք վստահութեամբ սպասել բժշկին գալստեան։

Հիւանդին այս նախնական դարմաններն ըրած ժամանակ, փսխանքին և կղկղանքին մեծ ուշադրութիւն պէտք է ընել որ խնամով ամփոփուին, և ճեմիչը կամ զատ տեղ մը թափուին՝ առատ կրաջրով, սիւլֆաթ տը ֆէռով կամ ասիտ ֆէնիքով ապանեխուելէ ետեւ, և այս դեղանիւթերով խառն ջրով լուացուին կամ լաւ եւս այրուին փճացուին գործածուած լաթերն ու ճերմակեղէններն։ Հիւանդին ծառայողն իւր ձեռքն ստէպ լուայ ասիտ սիդրիքի կամ ասիտ ֆէնիքի ջրոյ մէջ, և լաւ մը չմաքրուած ու չփոխուած՝ բան չուտէ։ Եթէ տան դիրքը կը ներէ, հիւանդը բոլորովին մեկուսացնել և քառանդինա ընել։ Կառավարութիւնք լաւ սովորոյթ մ'ունին որ աղքատաց տուներու մէջ հնտախտաւոր չեն թողուր, այլ հիւանդանոց կը փոխադրեն, տան մէջ ուրիշները չվարակուելու համար։ Սկիւտարի այգիներուն մէջ քաղաքապետութիւնն այս նպատակաւ հայազգւոյ մը քէօշքն յատկացուց։ Սովորական պարագայից մէջ, սակայն, հիւանդը տան մէջ իսկ կրնայ ողջանալ, եթէ նախնական դարմաններուն հոգ տարուի, և եթէ բժշկին պատուէրները ճշդիւ ի գործ դրուին։

* * *

Բայց ի վեր քան զամենայն, ահաբեկիլ պէտք չէ։ Որովհետեւ Սկիւտարի Զլատուռնոյին մէջ կազմուած հիւանդութենէն մինչեւ երէկ 107 անձինք բռնուած և 69ը մեռած են, և նոյն հաստատութեան մօտերն եօթն կամ ութ անձինք բռնուած և հինգը կամ վեցը մեռած են, չի հետեւիր թէ Կ. Պոլիս հնտախտով վարակուած ըլլայ։ Փառք Աստուծոյ, գործն այն աստիճանը չէ, և ցոյց տրուած փութաջանութեան շնորհիւ, կրնանք յուսալ թէ չարիքը դեռ պիտի սահմանափակի և նոր ծաւալում պիտի չստանայ։ Բայց խոհեմութիւնն ալ ձեռքէ ձգելու չենք, և մեր անձին և ընտանեաց մաքրութեան հոգ տանելով, պէտք է սատարենք հանրային իշխանութեանց ջանքերուն։ Բ. Գ.

(*)—Ով և իցէ ջուր խմելու համար պէտք է մէջը դնենք ասիտ սիդրիք (լիմոն թուզու), տասն հազար դրամ ջուրին ութ դրամի համեմատութեամբ, որ ըսել է 100 դրամ ջուրին վեց ցորեն։ Ձեռքերնիս, երեսնիս և ամաններն ալ լուալու համար այսպիսի ջուր յարմարագոյնն է, և այն ատեն ասիդ սիդրիք քիչ մը աւելի կրնայ դրուիլ։ (Ասիտ սիդրիք ամենէն աժան դեղանիւթերէն է։)

(*). — Ֆրանսական նոր դպրոցն ո՛չ միայն ալքոլոյի այլ և լաւտանոմի գործածման հակառակ է հնտախտի մասին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ. — Լորտերու ժողովն օրինագիծ մը մերժելուն համար օրուան նախարարութիւնը չի հրաժարիր։ Միայն Երեսփ. Ժողովոյ հակառակ քուէն հրաժարման կրնայ պարտաւորել նախարարութիւնն։ Եթէ ծրագիրն երկրորդական էր, կառավարութիւնք գործն այն վիճակին մէջ կը թողու։ Եթէ կարեւոր էր, կը բարեփոխէ, և նոր ծրագիր մը կը ներկայացնէ Երեսփ. Ժողովոյն, որոյ նպաստաւոր քուէն ընդունելէն ետեւ, նորէն Լորտերու Ժողովոյն կը դիմէ։ Եթէ երկրորդ անգամ մերժուի, նախարարութիւնը կրնայ Երեսփոխանութիւնը լուծելով կոչում ընել ընտրողաց դատաստանին։ Եթէ ընտրողք նախարարութեան կողմը բռնեն, սովորաբար Լորտերու Ժողովը տեղի կուտայ, կամ նախարարութիւնն և Լորտերն իրարու հաշտ կ'ըլլան։ Արդի պարագային մէջ, քանի որ քոյր-կղզւոյ ծրագիրը մերժուեցաւ, նախարարութիւնն հոգ պիտի տանի Անգլիոյ, Սկովտիոյ և Կալլեսի համար կարեւորութիւն ունեցող կարգ մը ժողովրդական ծրագրեր քուէարկել տալու Երեսփ. Ժողովոյն, յետոյ իւր մերժուած ծրագիրը նոր ձեւով մը պիտի ներկայէ Երեսփոխանութեան, և ամենուն վրայ մեկէն Լորտերու Ժողովոյն հաւանութիւնը պիտի խնդրէ։ Լորտերն իրենց կարծիքը պիտի չփոխեն, և հետեւապէս, գալ տարի նորէն ընդհանուր ընտրութիւնք պիտի կատարին, որոյ ելից համեմատ կա՛մ նախարարութիւնը պիտի հրաժարի, և կամ Լորտերու Ժողովը զիջում պիտի ընէ։

ԲԱԼՔԱՆԵԱՆ ԵՐԿԻՐՔ. — Պուլկարիոյ առողջապահական խորհուրդն ութօրեայ քառանդինա հաստատեց Եւրոպական Թուրքիայէն եկողներուն վրայ։ Անցեալ հինգշաբթի Վառնայի իշխանութիւնք Սոֆիայէ իրենց տրուած հրամանին համեմատ, ութօրեայ քառանդինա հաստատեցին Կ. Պոլսէ եկող շոգենաւուց ճամբորդներուն համար։

—Դանուբի ռումանական քաղաքաց մէջ պաշտօնական լուրեր հնտախտի նուազելը կը ծանուցանեն։ Բիւսթենճէ, թեեւ վարակեալ տեղւոյն մօտ կը գտնուի, բոլորովին զերծ մնաց այս վայր։

—Հարաւային Ռուսիոյ նախակրթարանք փակուեցան մինչեւ 1 Հոկտ., և աշնան մեծ տօնավաճառներն այս տարի տեղի պիտի չունենան։

—Պասրայէն ուխտի գացած 128 անձերէն 48ն ողջ առողջ դարձած են իրենց տեղերը, մնացեալք համաճարակէ մեռած ըլլալով իրենց ճամբորդութեան միջոցին Կարմիր ծովէն մինչեւ Դանուբ։

— Մալթայի առողջապահական խորհուրդն Հոլանտայէն, Դարդանելէն, Մարմարայէն և Վոսփորէն եկող նաւերն ենթարկեց 21 օրուան քարանդինայի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. —Նովոյէ Վրէմիա բերկրութեամբ կը լսէ Սըր Հէնրի Նորմանի անուանումն իբրեւ Փոխարքայ Հնդկաստանի. զի այսպիսի հաշտարար մարդ մը հոն ղրկելով, Անգ-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (29)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԵՌԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

—Եւ, ըսած է միտքէն երանելի Թուգթը շպելով, պիտի ազատիմ կնոջս ձեռքէն, պիտի ամուսնանամ Թորէսին հետ, յետոյ պիտի խնդամ Պելէնի քիթին։ Վերջապէս, աւելի ես զանիկա կը բռնեմ քան թէ ան զիս... Ճշմարիտ Սիւվըրեյ մըն եմ ես, ձեռքս ունիմ դատաւորութիւնը, արքունիքը, ամեն ազդեցիկ անձնաւորութիւններ... մինչ այն մարդուկը (դիտեցէք խնդրեմ, խօսողը Սիւվըրեյն է), մինչ այն մարդուկը բան մը չունի ձեռքը... Եթէ գտնայ հնդկաչինական միլիոնները, երկու երեքը պիտի խլեմ ձեռքէն, և ամեն բան կը լմննայ... Եթէ չգտնէ, էյ ուրեմն, ամենեւին փոյթս չէ։

Եւ Ժերմանորէ իւր եղունգը շաչեցուց ակռաներուն դէմ։

Տը Պելէն բարկութենէն սմքուած էր։

—Այսպէս, լսեցի՞ք անոր ըսածները։

—Ե՞ս, ամենեւին։ Կ'ենթադրէք թէ Սիւվըրեյ իր գործերը բաց օդին կը պատմէ՞։

—Բայց այն ատեն ի՞նչպէս...

—Գիտեմ որ ըսած է այս ամենը, վասն զի միշտ կը խոստանար ձեզ թէ կը հաւանեցնէ իր կինը՝ Լիւսիին հետ ձեր ամուսնութեանը մասին. մեկ բանի վրայ միայն կը խորհէր։

—Ի՞նչ բանի։

—Այն թօյնին զոր վաղը իրեն պիտի վաճառէ մարդուն մէկը։

—Զոր կը ճանչնա՞ք։

—Քի՛չ մը։

—Բայց այդ մարդը թշուառական մարդասպա՛ն մըն է։

Տը Պելէն՝ գայրանալով վեհութեան կը հասնէր։

—Օ՛հ, արժանի՛ է մեզի, ըսաւ Ժերմանորէ անանկ անփութութեամբ որ քիչ մը հանդարտեցուց առաքինի դուքսին եռանդնազեղութիւնը։ Կը հասկնաք անշուշտ ծրագիրը։ Յիսուն հազար ֆրանք կորզած են ձենէ, և Լիւսիին հետ պիտի ամուսնանաք եթէ կարենաք։

—Օ՛հ, անամօթ գո՛ղը։

—Շատ շատ՝ ճարպիկ մարդը։

—Վրէժս պիտի առնեմ անկէ։

—Ի՞նչպէս. բայց ի՞նչ բանի կը ծառայէ։

Տը Պելէն մեկէնմեկ ոտքի ելաւ։

—Ինծի նայէ, ըսաւ, բացէ ի բաց խօսինք։

—Վերջապէ՛ս։

—Կուզեմ որ ձեզ անձնատուր ըլլամ... չեմ գիտեր ուսկից կուգայ ձեր զօրութիւնը..., բայց իրական է, և ես կը խոնարհիմ.., կը կրկնեմ, անկեղծութեամբ վարուինք։ Եթէ հոս եկաք, անոր համար էր որ դաշինք մը ունէիք ինծ առաջարկելիք։

—Աղէկ գտաք։

—Ըսէք ձեր պայմանները... կարծեմ կրնամ հաւաստել ձեզ թէ անոնք կանխաւ ընդունուած են...

—Է՛հ, շատ առաջ կ'երթաք։ Ես ալ կը սիրեմ ատիկա... արդ, մտիկ ըրէք։ Աւասիկ ձեր ուզածը. նախ, երեւան հանել հնդկական գանձերուն գաղտնիքը...

—Դուք գիտէ՞ք։

—Ոչ։ կը տեսնէք որ անկեղծ եմ... բայց հանելուկներու գալով, աւելի դժուարիններ լուծած եմ... Երկրորդ, կուզէք կարգուիլ Լիւսիին հետ, դուստր Մառի տը Մովիլեէրի, որ կինն եղած է Պ. տը Ֆավըրեյի...

—Այո, կուզեմ զինքը...

—Եւ դուք հաճոյք պիտի զգաք երկրորդէն սկսելով։

—Հիմակուց իսկ բաւական հարուստ եմ այդ միութիւնը պահանջելու համար։

—Լաւ։ Ես կ'առաջարկեմ ձեզ որ կրնամ Լիւսիին հետ ամուսնացունել ձեզի...

—Դո՛ւք. բայց խենդ էք։

—Ո՛չ... կը խոստանամ, և կ'երդնում որ թեթեւ խօսք չէ...

—Բայց ի՞նչ ազդեցութեան վրայ կը յենուք։

—Անանկ ազդեցութեան մը զոր երբ ճանչնաք՝ դուք իսկ պիտի սոսկաք... բայց ամեն բան իր կարգին... կըսեմ ձեզ որ պիտի ամուսնանաք օրիորդ Լիւսի տը Ֆավըրեյի հետ։

—Բայց փոխան այդ խոստումին... որուն չեմ կրնար հաւատ ընծայել... ի՞նչ կը խնդրէք ինէ։

—Երկու բան... մին անմիջապէս, միւսը ամուսնութենէն ետքը...

—Տեսնենք ի՞նչ է անմիջական պայմանը...

—Նախ երկրորդը պիտի ըսեմ... այն է՝ գիտակ ըլլալ զես գանձին վերաբերեալ գործին ամեն պարագաներուն...

—Ամուսնութենէն ետքը, եթէ այս ամուսնութիւն տեղի ունենայ ձեր ձեռքով։

—Անշուշտ...

—Էյ ուրեմն, կը խոստանամ ընկերակից առնել ձեզի... բայց Սիւվըրեյ...

—Դուք հոգ մի ընէք անիկա... ես վրաս կառնեմ։

—Ուրեմն առաջին պայմանին գանք...

—Պիտի զարմանաք անոր պարզութեանը վրայ... պարզապէս ձեր տունը պիտի ընդունիք երիտասարդ մը զոր ես անձամբ պիտի ներկայացունեմ ձեզ...

—Հէ՛, մեղսակի՞ց մը, լրտե՞ս մը։

—Աշխարհիս ամենէն ազնիւ և ամենէն հլու էակը։

—Բայց... ի՞նչ նպատակով։

—Դիրք մը ընծայելու համար իրեն... Երիտասարդ մըն է որուն հոգ կը տանիմ։ Աղքատ է, արժանի է ամեն համակրութեան... Ձեր քով պիտի առնէք զայն իբր գրագիր, օրինակի համար, և ընկերութեան մէջ պիտի մտցունէք...

Տը Պելէն գլուխն երերցուց.

—Իր առերեւոյթ պարզութեան տակ այս պահանջում ծուղակ մը ծածկած ըլլալու է...

—Բայց, դուքս, անկեղծութեամբ կը խօսինք։ Իմ կողմէս կորուսելի հաւատքի մը կը հաւատա՞ք... Գայլերը զիրար չեն ուտեր...

—Փորձառութենէ հերքուած առած մըն է այդ։

—Եւ սակայն շատ ճշմարիտ ներկայ պարագային մէջ... պէտք ունիմ որ այս երիտասարդ ընկերութեան մէջ մտնէ։ Նպատակ մը ունիմ... հարկ չկայ ըսելու... բայց աւագանիի հաւատքիս վրայ կ'երդնում ձեզ թէ իմ խորհուրդներս բնաւ չեն դպչիր ձեզի... Աւելի առաջ երթամ. ձեր ընդունելութենէն կախում ունի ձեր ամուսնութեան յաջողութիւնը։

—Կ'ընդունիմ ուրեմն։

—Առա՞նց կասկածի։

—Կասկածը ի՞նչ օգուտ կունենայ ինծ։

—Օ՛հ, աղէկ դատած էի ձեզ։

—Բայց ամեն բանէ առաջ, ըսաւ Դուքսը, կը պահանջեմ որ ըսէք ձեր ճշմարիտ անունը...

—Իրաւունքնիդ է։

Արագ շարժումով մը, կարծեցեալ Ժերմանորէ խլեց հանեց իր կեղծամն ու գորշագոյն մօրուքը։

—Մանքա՛լ, գոչեց տը Պելէն։

—Նոյն ինքն, որուն շատ գէշ ընդունելութիւն ըրած էք միշտ, և որ սակայն ձեր բարեկամներէն է...

—Դո՞ւք էիք։ Սքանչելի ճարտարութեամբ կը փոխէք դէմքերնիդ։

—Այո, կատարած գործիս մէջ շատ օգտակար քանի մը յատկութիւններ ունիմ։

—Լաւ ուրեմն, Պարոն Մանքալ, որոշուեցաւ... բացարձակ դաշնակցութիւն...

—Եւ կատարեալ։ Ձեզի կուտամ Լիւսի տը Ֆավըրեյը։

—Եւ մենք միասին պիտի փնտռենք Էնիի գանձերը...

—Ի՞նչ։

—Աղէ՛կ, տես գաղտնիքին մէկ մասը կ'ըսեմ։

—Բէ՛հ, քիչ մը ուշ քիչ մը կանուխ...

—Նախամեծար կը համարեմ քիչ մը աւելի ուշը...

—Ինչպէս որ կուզէք։ Բայց իմ երիտասարդս...

—Անոր կը սպասեմ... դուք անձա՞մբ պիտի բերէք...

—Ամենեւին... չճանչնար զիս...

—Համակ գաղտնիք էք... ի՞նչպէս պիտի ճանչնամ զայն...

—Ատոնք հոգ մի՛ ընէք... պիտի կրնայ անանկ մը ներկայանալ որ դուք բնաւ չը պիտի տարակուսիք անոր ով ըլլալուն վրայ... Հիմակ, պարոն դուքս, կարծեմ ժամանակ է բաժնուելու... Ձեր աշխարհը մտէք, ես կը դառնամ Պ. Մանքալի խուցը...

—Իրարու ձեռք չը սեղմե՞նք, ըսաւ դուքսը։

—Արդարեւ, ինչո՞ւ չէ...

Երկու մարդերը ուժգին ձեռնասեղմում մը փոխանակեցին։

—Աղէկ միտքս եկաւ, յարեց դուքսը, ի՞նչպէս մտաք հոս...

—Քիչ մը աւելի ուշ պիտի իմանաք...

(Շարունակելի)

լիս գիւղացուցած է ռուսական և բրիտանեան շահերուն հաշտութիւնն ի Կեդրոնական Ասիա։

ՌՈՒՍ ՄԱՄՈՒԼԸ ֆրանսական մամուլէն ա՛լ աւելի խստութեամբ խօսեցաւ Իտալիոյ գահաժառանգին Ալզաս Լօռէն երթալուն և գերմանական ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելուն վրայ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Բէօռզէն Ցայթունկ կ'ըսէ որ եթէ Թուլոնի ֆրանքռուս ցոյցը կը պատրաստուի ի պատասխանի Մեցի և Ստրազպուրկի գերմանիտալական ցոյցին, Գերմանիա տակաւին ուրիշ ցոյց մը կը պատրաստէ ի պատասխանի Թուլոնի ցոյցին։—Կ'ըսուի թէ այս ցոյցը պիտի ըլլայ՝ Միջերկրականի մէջ իտալեան փոքրիկ կղզւոյ մը Գերմանիոյ թողումն, իբրեւ հանքածուխի և մթերքի միայն կայան մը գերմանական նաւատորմին համար որ պիտի յաճախէ Միջերկրականի։

Պ. ՇԱՐԼ ՏԸ ԼԷՍԸԲՍ արձակեցաւ բանտէն, պատժոյն մնացեալ մասն իրեն շնորհուելով։

ՄԻՐԻՊԷԼ զօրավարի մահուամբ, ինչպէս հեռագիրն երէկ կը ծանուցանէր, Ֆրանսա կորուսած է իւր ա՛յն զօրավարն որ «Ֆրանսայի Մոլթքէն» կը նկատուէր։ Ասիկա մեծ կորուստ մ'է ֆրանսական բանակին համար։ Միրիպէլ, ազնուական գերդաստանէ, և ջերմ Պոնափարդեան, որ ապա ճանչած է Հանրապետութիւնը, 62 տարեկան, այլ առոյգ, կայտառ և ազդեցիկ զօրապետ մ'էր։

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ պատանի Թագաւորն Սերպիոյ Ուզիչէի անտառուտ լեռները պտըտած պահուն, Տրաիչ անուն աւազակապետն ընդ առաջ ելնելով, Ն. Վեհափառութեան դէմն ելաւ, և անոր ոտից առջև գետին իյնալով, ներում խնդրեց, յիշեցնելով թէ ինքն է այն Տրաիչը զոր բռնելու համար կառավարութիւնն 3,000 ֆրանք խոստացած էր։ Թագաւորն հրամայեց որ երթայ մօտակայ ոստիկանութեան անձնատուր ըլլայ, և ծանոյց թէ փառաւ կրնայ ըլլալ իւր արքայական գթութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն գումարուեցաւ երէկ ի Ղալաթիա, ընդ նախագահութեամբ Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր և ատենապետութեամբ Ազն. Տիգրան Էֆէնտի Եուսուֆեանի, և զբաղեցաւ՝ յաջորդական խնդիրներէ զատ՝ հետեւեալներով.

1. Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդոյ նոր ընտրութիւնը կատարուած և տեղեկագրուած էր արդիւնքն.

Ժողովն ուշադրութեան առնլով Նոյն տեղեկագիրն՝ օրինաւոր դատեց կատարուած ընտրութիւնն և հաստատեց։

2. Գում' Գափուի Թաղեցւոց կողմէ մատուցեալ հանրագրի մը վրայ, Ժողովն որոշեց տեղւոյն Թաղ. խորհրդոյ վիճակն ստուգելէ յետոյ՝ հրահանգ տալ Թաղ. խորհրդոյն ընտրութիւն կատարելու համար.

3. Տնտեսական Խորհրդոյ Ատենապետ Եղիազար էֆ. Մելիքեան, որուն յանձնուած էր քննել Պէյքօզի Թաղ. խորհրդոյ վիճակն, այս յանձնարարութիւնը կատարած և մատուցած էր իր տեղեկագիրն։

Ժողովը Նոյն տեղեկագրին վրայ ընդունեց խորհրդոյ երկու անդամոց հրաժարականն զոր մատուցած էին, և տեղեկանալով որ մնացեալ անդամք կը բաւեն եկեղեցւոյ գործերը տնօրինելու, պէտք չտեսաւ ուրիշ որ և է տնօրինութեան.

4. Գեր. Պատր. Փոխանորդ Հայրն որուն յանձնուած էր յորդորել Մագրիգիւղի Թաղ. խորհրդոյ Նորընտիր անդամները, մատուցած էր տեղեկագիրն, որմէ Ժողովն հասու եղաւ թէ կարելի չէ եղած ընդունիլ տալ անոնց Թաղ. խորհրդոյ պաշտօնն, և այս պատճառաւ հարկ դատուած էր առժամանակեայ Թաղ. խորհուրդ մը կազմել։

Ժողովն այս կարգադրութիւնն ընդունելի դատելով՝ Ներկայացեալ ընտրելեաց ցանկին վրայ, առժամանակեայ Թաղ. խորհուրդ մը հաստատեց։

Տնտես. Խորհուրդն ատենապետութեամբ Մելիքեան Եղիազար Էֆ.ի երէկ իւր սովորական նիստը գումարելով Ղալաթիոյ Խորհրդարանն, ի մէջ կարգ մը խնդրոց զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Խորհրդոյ Ատենապետն Բաղ. Ժողովոյ յանձնարարութեամբ անցեալ կիւրակէ օր Պէյքօզ գացած և քննած ըլլալով Թաղ. խորհրդոյ անդամներէն Պետրոս էֆ. Յովհաննէսեանի և Գրիգոր էֆ. Մունճէնիգեանի հրաժարման պատճառներն, տեղեկութիւն տուաւ թէ թէեւ ջանացած է յորդորել զանոնք շարունակել իրենց պաշտօնն, սակայն անոնք անդրդուելի մնացած ըլլալով իրենց հրաժարականին վրայ՝ ինքն ևս Թաղ. Խորհրդին հետ խորհրդակցութեամբ ատենապետ ընտրեր է Նիքօթ էֆ. և Թաղական խորհրդոյ կնիքն ու արկղ բանալին յանձներ է անոր, և գոհունակութիւն յայտնեց եկեղեցւոյ մատակարարութեան և հաշուոց կանոնաւորութեան մասին։

Խորհուրդն՝ Ատենապետ էֆ.ի սոյն տեղեկութիւնները լսելէ յետոյ տեղեկագրեց վարչութեան։

2. Սկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյ եկեղեցական դասն խնդրագրով մը յայտնելով թէ Օրթագիւղի Թաղ. խորհուրդն Հոգելոյս Կարապետ Պատրիարքի կտակաւ իրենց սահմանեալ կտակաբաժինն ինն տարիէ ի վեր անվճար թողած է ինչ ինչ առարկութեամբ և միայն նոր տարիներունը կը հատուցանէ, խնդրած էր այս մասին հարկ եղած յանձնարարութիւնն ընել։ Հոգելոյս Կարապետ Պատրիարքին կտակն ընթեռնլէ յետոյ՝ Խորհուրդն որոշեց գրել Օրթագիւղի Թաղ. խորհրդոյ որ եթէ բանաւոր պատճառ մ'ունի անվճար թողլու սոյն կտակաբաժինն, տեղեկագրէ և եթէ ոչ վճարման մասին համաձայնի նոյն եկեղեցական դասուն հետ։

3. Գանտիլլիի Ս. Եկեղեցւոյ վերաշինութեան Յանձնաժողովոյ Ատենապետ Բարսեղ էֆ. Ղազարոսեան Խորհրդոյն ներկայանալով մատոյց Եկեղեցւոյ վերաշինութեան և եկեղեցապատկան երեք կալուածոց նորոգութեան հաշուեցոյցն՝ յորմէ տեղեկացաւ Խորհուրդն թէ նոյն շինութեանց և նորոգութեանց համար 108,457 ղրշ. ծախք եղած, 43,650 ղրշ. դրամ և նիւթ նուիրուած և եկեղեցւոյ մատակարարութեան ծախքերն հանելէ վերջ 52,891 ղրշ. պարտք մնացած է. Խորհուրդը Բարսեղ էֆ.ի այս բարեպաշտական աշխատութիւնը գոհունակութեան արժանի գտնելով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց և որոշեց առաջարկել Բաղ. Ժողովոյ՝ Պատրիարքական օրհնագիր գրութեամբ քաջալերել զԲարսեղ էֆ.—Իսկ պարտուց վճարման համար առաջարկեց Վարչութեան մասնախումբ մը կազմել անդամ անուանելով անոր՝

Տ. Արսէն Ա. քհնյ. Քաջունի
Համբարձում էֆ. Գազազեան
Սրապ » Ալթունեան
Գաբրիէլ » Զաքրաճեան

և նոր ժապաւինեալ տումար մը յանձնել հանգանակութեամբ վճարելու համար նոյն պարտքն։

Թաղապետութեան կողմանէ՝ Տքթ. Ճեբահեան էֆ. հետը ունենալով Թաղապետական պաշտօնեայ մը, երէկ Ազգ. Հիւանդանոց երթալով, մի առ մի բոլոր յարկերը շրջեցաւ և թէ՛ մաքրութեան ու թէ՛ պատսպարելոց առողջական վիճակին նըկատմամբ գոհ մնալով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց. միանգամայն խոստացաւ այս մասին պէտք եղած տեղեկութիւնները հաղորդել Քաղաքապետ Վսեմ. Ռըտվան փաշային։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Ազգ. Պատրիարքարանէ

Մշոյ Առինչվանք գիւղի Ս. Եկեղեցւոյ վրայ ձեռնադրուած Տ. Երեւում անուն քահանայն մինչդեռ իւր խոստման համեմատ պարտաւոր էր ընդ փոյթ ուղեւորելու իւր հայրենիքն և հովուելու տեղւոյն ժողովուրդն որ առանց քահանայի միայուն ամեն հոգեւոր մխիթարութենէ զուրկ կը գտնուէր, հակառակ այնքան յորդորանաց Ազգ. Պատրիարքարանի՝ եօթն ամսէ ի վեր կը դեգերի աստանդական անհիմն պատրուակներ յառաջ բերելով, և որովհետեւ վերջին օրերս վերստին խոստացաւ մեկնելու և մինչեւ ցայսօր կը մնայ մայրաքաղաքիս մէջ, Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Կրօնական Ժողովոյ որոշմամբ նախայիշեալ Տ. Երեւում քահանայն թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ ի գաւառս ամեն քահանայական պաշտօն վարելէ արգիլուած է, մինչեւ որ չուղեւորի իւր հայրենիքն ի հոգեւոր հովուութիւն տեղւոյն ժողովրդոց՝ որք անընդհատ կը խնդրեն իրենց քահանային վերադարձը։

Կրօնական Ժողովոյ սոյն տնօրինութիւնը կը ծանուցուի համօրէն ազգայնոց ի գիտութիւն։

(Կնիք Ազգ. Պատրիարքարանի)

1 սեպտեմբեր 1893

ԱԶԴ. —Ազգ. Կեդր. Վարժարանի աշակերտք կը հրաւիրուին դիմել Տեսչութեան և իրենց մօտ տոմսերն ստանալ անպատճառ մինչեւ յառաջիկայ շաբաթ, 4 Սեպտ.։

Խնամակալութիւն

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
Երկու կարող ուսուցիչ
որք ունենան դպրոցական վարչութեան փորձառութիւն եւ հմտութիւն։ Պայմանները խիստ գոհացուցիչ են։ Դիմել առ Սմբատ Դաւիթեան, Գազազներ խան, Պահճէ-Գափու։ 791 1—3

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. —Եանեայի Նահանգին Օլօնիէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Հիւսէյին Խուլուսի պէյ, գայմագամ Ալայիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ ծովային պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա և Մահմուտ պէյերուն, որք կը գտնուին կայսերազուն իշխան Բարձր. Պիրհանէտտին էֆէնտիի ծառայութեանը մէջ։

Ազատարարի շքադրամ տրուեցաւ Միլթիատի էֆէնտիի, Սթավրիի, Բանաէլի և ռուսական դեսպանատան պահականուն նաւաստներէն Նիքոլա Ժօրալքօֆի և Ալեքսի Բօլիս Լիբրովի ու դեսպանատան բարապան Ալի պէյի և դոզադ Մոխսի, կեանք փրկելու մասին իրենց ցոյց տուած ջանքերուն համար։

ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ. —Նախարարաց Խորհուրդն այս օրերս պիտի զբաղի առեւտրական դաշնագրոց յանձնաժողովին և պետութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ կեցած առկախ խնդրոց քննութեամբը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ. —Երկուշաբթի օրուան լրագիրներուն մէջ հրատարակուած դէպքերէն ետք, նոյն օրը ժամը եօթնէն մինչեւ երեք ժամը եօթը, Սկիւտարի հիւանդանոցին մէջ պատահած դէպքերն ալ միասին առնելով՝ հիւանդութեան սկիզբէն ի վեր 107 դէպք և 69 մահ պատահած են։ Նախընթաց օրուընէ մինչեւ երէկ Սկիւտարի կողմը 1, ի Ֆաթիհ՝ Հաֆըզ-փաշա պողոտային վրայ 1, և ի Պէյքօզ 1, ընդամենը 3 մարդ կասկածելի նշաններով հիւանդացած են։ Գիտական և նախազգուշական միջոցները մեծ ջանքով ի գործ կը դրուին։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ պաշտօնատան մէջ կազմուած առողջապահական յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուելով, խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Հնդախտի մասին հետեւեալ հեռագիրներն ուղղուած են գաւառներէն Ներքին գործոց Նախարարութեան.

Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երկուշաբթի առտու, Պաղտատի մէջ 33 մահ պատահեր է։ Իսկ երկուշաբթիէն մինչեւ երեքշաբթի Պաղտատի մէջ 33 հոգի մեռեր են հնդախտէ։

Երեքշաբթի իրիկուն Ճիսըր Մուսթաֆա-Փաշայի մաքրանոցն ինը գաղթական և երեսուներեք ուղեւոր ժամանելով՝ քարանթինայի ենթարկուեր են. իսկ իրենց քարանթինան աւարտող 83 ուղեւոր և 12 գաղթական մաքուր անցագիր ստացեր են։ Մաքրանոցը գտնուող 159 անձանց առողջական վիճակը լաւ է։

Երկուշաբթի իրիկունէ մինչեւ երեքշաբթի իրիկուն Իզմիրի մէջ միայն երկու յոյնի վրայ կասկածելի հիւանդութիւն տեսնուեր է. չորս օրուան մէջ 7 իսլամ և 4 հրեայ վարակուեր են, և 1 իսլամ ու 2 յոյն մեռեր են։

Օգոստոս 29էն մինչեւ 31 Պասրայի մէջ հնդախտի ո եւ է դէպք չէ պատահած։

Խուրէմի մաքրանոցին մէջ փոփոխութիւն չիկայ. Սիւրմէնէի նաւահանգիստին մէջ գտնուող տասնըեօթը նաւերուն առողջական վիճակը լաւ է։ Տրապիզոնի նահանգին ոչ մէկ կողմն համաճարակի հետք չկայ։

ՋՈՒՐԻ ՏԱՐՐԱԼՈՒԾՈՒՄ. — Գիտական Խորհրդոյ և Նախարարաց խորհրդոյ կողմէ տրուած որոշումն, ի մասին անոյշ ջուրի տարրալուծման, վաւերացուած է կայս. Իրատէով։ Ըստ այդ որոշման, Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի հաստատուի միջազգայնական աշխատանոց մը ուր պիտի տարրալուծուին ոչ միայն մայրաքաղաքիս մէջ գործածուող ջուրերը, այլ և Թուրքիոյ ուրիշ քաղաքներուն մէջ գործածուող աղբիւրի կամ գետակի ջուրերը։ Աշխատանոցը պիտի հաստատուի յարմար վայր մը և հարկ եղած գործիները պիտի ունենայ, որուն համար առժամապէս 7000 ղրուշի վարկ մը տրուած է և ամսական 500 ղրուշ՝ հաստատութեան ընդհանուր ծախքերուն համար։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Քլէր Ֆօրտ, որ արձակուրդով Լոնտոն կը գտնուի, սեպտեմբերի վերջը մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան մէջ կատարուած զեղծումներու հեղինակներուն վերաբերեալ դատական թուղթերն յանձնուած էին Բերայի պատժական ատենին։ Սակայն ամբաստանեալներէ ոմանց ընթացքը ոճիր նկատուելով, անոնց թուղթերը ղրկուեր են Պոլսոյ վերաքննիչ ատենի ընդհ. դատախազութեան։

ՊԷՆՏԷՐԸ. — Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Պէլկրատ գիւղի բնակիչներն իրենց ճերմակեղէնները կը լուան այն ջրամբարներուն մէջ որք Պոլսոյ ջուրը կը հայթայթեն մասամբ, հրամայած է խիստ արգիլել այդ լուացքը որ հանրային առողջութեան կը վնասէ և ուրիշ ջուր մը ցոյց տալ գիւղացիներու տնային պէտքերուն համար։ Կայսերական այս հրամանին վրայ, ոստիկանութեան և քաղաքապետութեան պաշտօնեայներ Պէլկրատ ղրկուեցան, տեղւոյն վրայ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու և պէնտերուն ջուրերը աղտոտութենէ զերծ պահելու համար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի քննելու համար Օսմ. կայս. Պանքայի առաջարկը որով կ'ուզէ 400,000 ոսկւոյ նոր պանքնօթ հանել շրջաբերութեան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Ժէզուիթ կրօնաւորները որոշած են փակել իրենց Սէնդ Բիւլխէրի վարժարանն և շէնքը ծախու հանած են 16,000 ոսկիի։ Ֆրանսական գաղթականութեան առաջին պատուիրակ Պ. Միլ այս լուրն իմանալով, առաջարկեր է գնել այդ շէնքը և ֆրանսական հիւանդանոցի վերածել, որուն շատ յարմար կը թուի իւր դիրքովն ու օդասուն սրահներովը։ Այս գնումը կատարելու համար, գաղթականութիւնը պիտի կրնայ վաճառել իւր արդի հիւանդանոցն ու յարակից շէնքերը որ ի Թագսիմ։

ՈՃԻՐ ՑԱՏԱՆԱ. — Կեսարացի Յովհաննէս անուն անձ մը, որ ժամանակէ մը ի վեր Ատանայի Ճէպելը Պէրէքէթ գաւառակին մէջ վաճառականութիւն կ'ընէր, մօտակայ գերեզմանատան մէջ վայրագօրէն սպանուած էր գիշերանց։ Այդ. շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, ենթասպայ Մուհարրէմ աղայի ջանքով ձերբակալուեր են մարդասպանները, Մարաշցի Մուսլաճառ Սարգիս և Գալայճը Մարտիրոսօղլը Արթին, և ասոնց քննութեան վերաբերեալ թուղթերը պատկանեալ իշխանութեան յանձնուեր են։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱՆԵՐԸ. — Առողջապահական վարչութիւնն երէկ հետեւեալ երեք շրջաբերական-հեռագրերն ուղղեց քարանթինայի կայաններուն.

Մօնաքօէն եկող նաւերուն համար հաստատուած հնգօրեայ քարանթինան օգոստ. 28 էն սկսեալ իջեցուցած է երեք օրուան քարանթինայի որ պիտի մաքրուի Քլազօմէնի, Պէրութի կամ Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ մաքրանոցներէ մէկուն մէջ։

⁂

Անվէրսէն (Պելճիա) եկող նաւերուն համար հաստատուած 24 ժամու քարանթինան ջնջուելով, անոր տեղ հաստատուած է բժշկական այցելութիւն, օգոստ. 31 էն սկսեալ։

⁂

Տասնօրեայ քարանթինա հաստատուած է Մէսինէէն (Սիկիլիա) եկող նաւերուն համար, օգոստ. 31 էն սկսեալ. այս քարանթինան պիտի մաքրուի Քլազօմէնի, Պէրութի կամ Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ նաւահանգիստներէ մէկուն մէջ։ Սիկիլիոյ միւս նաւահանգիստներէն եկող նաւերը (բայց ի Բալերմօէ որ տասնօրեայ քարանթինայի տակ կը մնայ) հնգօրեայ քարանթինա միայն պիտի սպասեն նոյն մաքրանոցներուն մէջ։

Ադրիականի իտալական նաւահանգիստներէն (մինչեւ Սանթա Մարիա հրուանդանը, ինչպէս նաեւ ֆրանսական սահմանագլուխէն մինչեւ Լիվօռնօ) եկող նաւերը օգոստ. 31 էն սկսեալ 24 ժամու հըսկողութեան պիտի ենթարկուին, առողջապահական բժիշկ գտնուած նաւահանգստի մը մէջ։

Միջերկրականի իտալական միւս եզերքներէն եկող նաւերուն համար մեր յուլիս 27 ի շրջաբերականով հաստատուած տնօրինութիւնք նոյնը կը մնան։

Ընդհ. քննիչ Տօքթ. Բօլօնի

1/13 սեպտեմբեր 1893

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ. — Ղալաթիոյ Թաղապետական դարմանատունը շաբաթ օրը Բերա փոխադրուեցաւ, որոշմամբ քաղաքապետութեան որ կը հրամայէր պարպել այդ շէնքը։ Հանրային կանանց դարմանման յատկացեալ մասին մէջ հինգ կիներ կը գտնուէին. ասոնցմէ երկուքը բժշկուած ըլլալով, արձակուեցան, իսկ միւս երեքը Բերա փոխադրուելով, Թաղապետական պաշտօնատան մէջ անցուցին գիշերը, իրենց հիւանդապահներուն հետ։ Կիրակի առաւօտ, Պօն-Մարշէին մօտ, Լօրանտօ փողոցը պարապ տան մը մէջ տեղաւորուեցան։

ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒ ԹԱՂՈՒՄ. — Ստոյգ կ'ըսէ թէ Սկիւտարի հիւանդանոցին մէջ կասկածելի հիւանդութենէ մեռնողներուն մարմինները Գարաճա-Ահմէտի գերեզմանատան մէջ թաղուելով, կրնան վնասակար արտաշնչութիւններով օդն ապականել և անկից անցնող դարձողներուն վնասել. ուստի, առողջապահական տեսակէտով լաւ է որ այդ մեռեալներ թաղուին բորոտներու Թէքքէին ետեւը գտնուող Սէյտ Ահմէտի ձորին կողմերը։

ՄԱԼԹԷՓԷԻ հիւանդանոցին մէջ յատուկ տեղ մը պիտի շինուի ապանեխիչ գործիներու համար, ինչպէս արդէն կը գտնուի Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցին մէջ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ. — Հիւանդարանի շէնքին տանիքն աւարտեր է. իսկ ութը մասէ բաղկացեալ անկելանոցներէն երկուքին երկրորդ յարկերը և մէկուն ալ առաջին յարկը լմննալու մօտ են։ Երկու բաղնիքներէ միայն գմբէթն ևս շինուած է։

—Անկելանոցին ի նպաստ՝ Մադրիտի օսմ. դեսպանատան և Բոսթօնի օսմ. հիւպատոսարանին կողմէ հաւաքուած 2500 ղրուշը մայրաքաղաքս ղրկուելով յանձնուած է ներքին գործոց նախարարութեան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ. — Սպանիական դեսպան Պ. Ֆիկէրա և ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօ ի մօտոյ արձակուրդով պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս։ Ռուսական դեսպանատան երրորդ թարգման Պ. Մայքով, որ Բեդրապուրկ գացած էր ամուսնանալու, իր կնոջ հետ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. —Անցեալները իրենց երկիրը դառնալու համար Պոլսէն ճամբայ ելլող ութը տասն Ակնցիներ Քարահիսարը Շարքըէն մէկ օր հեռու կողոպտուեր են մէկ քանի աւազակներու կողմէ։ Ուղեւորներէն երեքը վիրաւորուեր են, և աւազակներն յափշտակելով անոնց ունեցած դրամն ու աւանդները, խոյս տուեր են։

ԾՈՎԷՆ ՀԱՆՈՒԱԾ. — Ինչպէս անցեալ օր ծանուցինք, Օհան էֆ. Պաղտատլեանի կնոջ կառքը՝ Անգլիական դեսպանատան մօտ՝ ծովը գացած էր և հասած օգնութեան շնորհիւ տիկին Պաղտատլեան ազատուած, բայց կառքը ծովասոյզ եղած էր. Երէկ, լողորդներ ծովին խորէն դուրս հաներ են կառքն։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը հաղորդեն թէ որոշմամբ առողջապահական յանձնաժողովոյ, վեց օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին այն տուներ ուր կասկածելի հիւանդութենէ բռնուող ըլլայ, իսկ եթէ մահ պատահի, վեց օրը տասներկու օրուան պիտի բարձրանայ։ Այս որոշման համեմատ, օգոստոս 25էն սկսեալ ամեն վարակեալ տուն քարանթինայի տակ առնուած է։ Մինքիունի անուն Բասսաժն ալ քարանթինայի ենթարկուած ըլլալով, Ռէֆօրմ լրագիրը, որուն տպարանը հոն կը գտնուի, ակամայ դադրեցուցած է թերթին հրատարակումը։

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒԱՅԼՆ. — Ախըրքաբուի մօտ Աք-Պըյըք փողոցին իմամը Ահմէտ էֆէնտին երէկ երկաթուղւոյ գծին վրայ քալած ատենը կառախումբը քիչ մընաց որ վրայէն անցնէր, եթէ վտանգը տեսնելով՝ մեքենավարը չը կեցնէր կառաշարը։

—Երէկ, երկու հայ կիներ Քալիոնճըքուլլուղէն կ'անցնէին, երբ ցնցոտիներ հագած երիտասարդ մը մօտենալով անոնց սկսաւ տեղ հարցնել։ Երբ հէք կիները, գործին անգիտակ, պատասխան կուտային, Թշուառականը կռուփի սաստիկ հարուած մը տուաւ կնոջ մէկուն կուրծքին և յափշտակելով անոր չորս—հինգ ոսկինոց շղթան՝ խոյս տուաւ։ Խեղճ կինը վախէն նուաղելով՝ մօտակայ յոյնի մը տունը տարուեցաւ, ուր պէտք եղած խնամքները տրուեցան։

—Երէկ գիշեր, Սամաթիա, Աղա-Համամ, երկաթուղիի հնոցպան Արթաքի աղային չորս տարեկան աղջիկը երբ կը քնանար լամպարին քով, յանկարծ ապակին կը կոտրի և հէք փոքրիկին մազերը կրակ կառնեն, ու գլուխն և երեսը ծանրապէս կայրին։ Շուտով օգնութեան կը հասնին և պէտք եղած դարմաններն ընելէ ետք Ազգ. Հիւանդանոց կը փոխադրեն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Յառաջիկայ շաբաթ գիշեր, Սկիւտարի Պէյլէր-Օղլու պարտէզի Թատրոնին մէջ ընտանեկան ներկայացում մը պիտի տրուի Մնակեան էֆ.ի օսմ. Թատերական խումբին կողմէ, ի նպաստ Սինանեան նուագախումբին, որուն պիտի առաջնորդէ Զուլխաճեան էֆէնտի։ Ներկայացուելիք խաղն է Կոյրն և Կաղը, Թատերգութիւն 5 արարուածով, որուն պիտի յաջորդէ զաւեշտ մը Թուրքերէն լեզուաւ։ Պէլ-Էլէնէն ու Քառմէնէն զանազան հատուածներ պիտի երգուին։

Սինանեան նուագախումբը յոյս ունի որ Սկիւտարի հասարակութիւնը իր քաջալերիչ ներկայութեամբ պիտի պատուէ սոյն ներկայացումը։

ԱԶԴ. — Մօտակայ գաւառակի մը մէջ պաշտօնավարելու համար երկու գրագիր պէտք կայ, տոմարակալութեան հմուտ։
768 1—4

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 12 Սեպտ. — Ֆրանսական բանակին սպայակոյտի պետ Միրիպէլ զօրավար մեռաւ։

13 Սեպտ. — Լրագիրք կը կարծեն թէ Պուատէֆռ զօրավարը պիտի յաջորդէ հանգուցեալ Միրիպէլ զօրավարին, իբր պետ սպայակոյտի։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 2 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	109 3/4
3 » Փարիզի »	23 97 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Դ. Սէրի]	24 07
Բերայի մէջ »	—
Առաւօտուն բացուեցաւ »	24 09
Կէս օրին	24 09
Թանզիմաթի Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Միւն. Սէրի	54
»	33 75
»	25 09

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ Անգ. Լր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ » »	7 16
Պանք տը Բօնս » »	3
Օսմ. Շանժ է վալէօր » »	4
Րէժի Օսմ. Ոսկի	16 25
Թրամուէյ » »	590
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ » »	320
Րումէլիի Երկաթուղի Ֆր.	89 50
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	38

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց »	87 18
Անգլիական ոսկի »	110 09
Մարք [Գերմանական ոսկի] »	107 20
Իմպէրիալ »	90 05
Քրիմիգ »	51 15
Ռուսի Թղթադրամ »	8 74
Մէճ. արծաթ [տասըր.] »	107 38
Մանր արծաթ »	103
Մէթալիք »	97
Թասֆիյէ »	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի »	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 13 Սեպտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99 42
» » 4 1/2 %	104 67
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ. Գ.Կ.	22 12
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	483 75
Բրիօրիթէ Թիւքք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	90
» Րէժիի բաժնեթուղթ Գ.Կ.	378 75
Պանք Օթոման	583 43
Քրէտի Լիոնէ	785
Իտալական Ռանթ 5 %	84 05
Եգիպտական միացեալ	512 81
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 280
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսոլիտէ Գ.Կ.	403 12

ԼՈՆՏՐԱ, 13 Սեպտեմբեր

Անգլ. քօնսոլիտէ	98 25
Օսմ. » Սէրի Դ. Գ.Կ.	22 37
» » » Ա. Գ.Կ.	53 75
» » » Բ. Գ.Կ.	33 75
» » » Գ. Գ.Կ.	23 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1871	99 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	97 50
Պանք Օթոման	13 1/8
Այտընի երկաթուղի	11 50
Գասապայի երկաթուղի	13
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	101 62
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	103
Հելլենական 5 %	37 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 450

ՊԷՐԼԻՆ, 13 Սեպտեմբեր

Օսմանեան Երկաթուղի	85 80
Օսմ. Րէժի	490
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 230
Փարիզի	80 30

ՆԱՄԱԿ ԲԱՐԻԶԷ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

ԲԱՐԻԶ, 8 սեպտ. (Ն. Տ.)

Ամսոյս 4ը տեղւոյս ուսանողութեան համար սուգի օր մըն էր, իր սիրելի և աշխատասէր ընկերներէն՝ բժշկական ուսանող Պ. Միքայէլ Ապտուլլահեանի տարաժամ մահուան պատճառաւ, որ ոչ միայն Բարիզաբնակ հայերուն՝ այլ և ֆրանսացի ծանօթներուն վրայ դառն ապաւորութիւն մը գործեց։

Պ. Ապտուլլահեան Սէն-Լուի հիւանդանոցի մորթային հիւանդութեանց սրահին մէջ էքսթէռն էր, Տօքթ. Տիւբասթէլի քով, և մեծ փութաջանութեամբ կը խնամէր մորթային ժանտատենդէ բռնուած քանի մը հիւանդներ, որոցմէ տարափոխուելով հինգ օր անկողնոյ ծառայելէ ետք մեռաւ նոյն հիւանդանոցը, բրոֆէսոր Ֆուռնիէին սրահին մէջ, երկուշաբթի, 4 սեպտեմբեր (Ն. Տ.), իր մտերիմներէն շրջապատուած։ Այսպէսով, տարաբաղդ երիտասարդը իր արուեստին պարտականութեանց զոհ գնաց, անմխիթար սուգի մէջ թողլով Ապտուլլահեան և Ճաննի ընտանիքները և բոլոր զինքը ճանչցողները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ ամսոյս 7ին, Օթէլ-Տիէօ հիւանդանոցի բակին մէջ, ուր մահարձան մը վրայ դրուած էր դագաղը սպիտակ ծածկոյթի մը ներքեւ, շրջապատեալ ջահերով, և տասնէ աւելի պսակներով որոց մէջ էն ուշագրաւն էր Ասիսթանս Բիւպլիքի շքեղ պսակը, ճերմակ ծաղիկներով հիւսուած, որ սա արձանագրութիւնը կը կրէր ժապաւէնին վրայ «Assistance publique à Mr. Ablullahian, externe des hôpitaux»։ Կային նաև պսակներ Բարիզու հայ ուսանողութեան, Տօքթ. Տիւբասթէլի, Խաչիկ Հիւնքեարպէյէնտեանի (Պ. Լաքուսա), Բագուցի Պ. Թումայեւի, Պ. Ճելալեանի և ուրիշ բարեկամներու կողմէ։

Միջօրէէն ետք ժամ ճիշդ 3ին (Ը. Ե.), ի ներկայութեան բոլոր հայ, ֆրանսացի, ռուս և այլ ազգի ուսանողաց, և քանի մը ընտանեաց, Ասիսթանս Բիւպլիքի նախագահ Պ. Բէյրոնի, Թաղապետական խորհրդոյ մէկ ներկայացուցչին, Օթէլ-Տիէօի տնօրէնին և ուրիշ ծանօթ անձնաւորութեանց, տեղւոյս հայոց մատրան մէջ կատարուեցաւ եկեղեցական արարողութիւնը Արժ. Իւթիւճեան Հօր կողմէ՝ յետ որոյ, Պ. Բէյրոն դամբանական մը խօսելով, ցաւակցութիւն յայտնեց Բարիզու հայ գաղթականութեան՝ այս յուսալից երիտասարդին կորստեան համար, որ կը մեռնէր քսանըհինգամեայ ծաղիկ հասակի մէջ, հեռու իր ծննդավայրէն՝ բայց գրկելով իր ուսմանց ծնունդ տուող հողն որ այլ եւս օտար չէր կրնար ըլլալ իրեն համար։ Պ. Բէյրոն յայտնեց նաև թէ յուղարկաւորութեան ու թաղման ծախքը հոգացուած են Ասիսթանս Բիւպլիքին կողմէ։

Ետոյ, բժշկական ուսանող Պ. Նշան Զարիֆեան ի դիմաց ուսանողութեան շնորհակալեաց ճառ մը կարդաց ֆրանսերէն, Ասիսթանս Բիւպլիքին կողմէ եղած զոհողութիւններուն համար։

Այս երկու բանախօսութիւններէն ետք, Թափորն ուղղուեցաւ դէպ ի Բէռ-Լաշէզի գերեզմանատունը։ Դագաղին ծոպերը բռնած էին հայ և ֆրանսացի պատուաւոր անձինք։ Արժ. Տ. Սահակ Հայրը կրօնական արարողութիւնները կատարելէ ետք, գերեզմանին վրայ հակիրճ դամբանական մը արտասանեց, զոր վերջացուց Պահպանիչով։ Այնուհետեւ ևս խօսք առնելով Պ. Նշան Զարիֆեան, սրտայոյզ դամբանական մը խօսեցաւ հայերէն լեզուաւ։ Իրեն յաջորդեց ուսանող Պ. Աղայեան (Շուշեցի) որ ֆրանսերէն դամբանական մը արտասանեց, նոյնպէս յուզիչ շեշտերով։

Պ. Ապտուլլահեանի դամբարանը կը գըտնուի Բէռ Լաշէզի նշանաւոր տեղերէն մին, ուր արդէն կը բարձրանայ փառաւոր շիրիմ մը յատկապէս այն աշխատաւորներու համար որոց յիշատակը Ville de Paris իբրեւ երախտագիտական ապացոյց անջինջ պահել կ'ուզէ։

Պ. Ապտուլլահեան 5 տարիէ ի վեր բժշկութեան ուսանող էր ի Բարիզ և իր վերջին տարւոյն մէջ կը գտնուէր՝ շատ աշխատասէր էր, Էքսթէռնի տիտղոսին արժանացած և 25 տարեկան հասակին մէջ՝ անընդհատ աշխատութեան տիպար մ'էր իւր ընկերաց համար։

* * *

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ
ՀԱՄԱՌՕՏ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
56 պատկերներով զարդարուած
Աշխատասիրեաց Ա. ՊՈՒՊՈՒՃԵԱՆ
Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Դասագիրք մ'որ շլացուցիչ ծանուցումներու կամ յանձնարարականներու պէտք չունի իւր օգտակարութիւնը վեր հանելու համար։

Ազգային ամեն կրթական հաստատութիւնք զայն իբր դասագիրք կը գործածեն ինչպէս նաեւ ամեն մասնագէտ Ուսուցիչ գնահատած է իբր նախապատրաստական կարգերու յարմարագոյն դասագիրք մը։

Կազմուած կը ծախուի 100 փարայի. սովորական զեղչ գնողաց։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով, եւ հեղինակին քով, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 12։
764 2—5

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԴԻՒՐԻՆ ՀԱՇԻՒ ՄԸ

Օրացոյցի վերաբերեալ շատ մը խնդիրներ կան որոնք երբեմն երկար աշխատութեանց կ'ենթարկեն գործի մէջ, կարեւոր գրութեան մը թուականը ճշդելու եւ կամ զանազան թուականներ իրարու հետ բաղդատելու համար։

Այս խնդրոյ կարգէն է հետեւեալը՝

1890 Մայիս 25ը շաբթուան ո՞ր օրն էր։

Կարճ, դիւրին, գործնական եղանակ մը՝ այս եւ ասոր նման խնդիրներ լուծելու համար օգտակար կրնայ ըլլալ։ Հետեւաբար, հաշուաբանք ոմանք կը զբաղին մեթոտներ գտնելու եւ կը յաջողին միշտ։ Մէկէ աւելի են գտնուած եղանակներն եւ ասոնց թերեւս լաւագոյնը եւ ապահովագոյն նորագոյնը ըլլալ հետեւեալը որ Անգլիերէն Նէչըր գիտական շաբաթաթերթին հաղորդուած է իր թղթակիցներէն միոյն կողմանէ։ Ահաւասիկ.

Նախ եւ առաջ, ամէն ամսոյ համար որոշ եւ անփոփոխ թիւ մը կայ զոր պէտք է միշտ ունենանք.

Յունվարին	համար	3
Փետրվարին	»	6
Մարտին	»	6
Ապրիլին	»	2
Մայիսին	»	4
Յունիսին	»	0
Յուլիսին	»	2
Օգոստոսին	»	5
Սեպտեմբերին	»	1
Հոկտեմբերին	»	3
Նոյեմբերին	»	6
Դեկտեմբերին	»	1

Այս ցանկը՝ որուն մէջ նշանակեալ թիւերը ամսանիշ կանուանենք՝ ի ձեռին, չորս հատ թիւերու պէտք ունինք.

Ա. — Ամսաթիւը.

Բ. — Ամսանիշը.

Գ. — Տարեթիւին մինչեւ տասնաւորները.

Դ. — Գ. թուոյն մէջ 4ը բաժնելով ելած քանորդը, (մնացորդը նկատողութեան չառնելով).

ԿԱՆՈՆ. — Այս չորս թիւերը (Ա. Բ. Գ. Դ.) կը գումարէք, գումարը 7ով կը բաժնէք, մնացորդը եթէ 1 է կիրակի, եթէ 2 է երկուշաբթի եւ այսպէս մինչեւ շաբաթ կը գտնէք.

Օրինակ.

1890 Մայիս 25ը շաբթուան ո՞ր օրն էր.

Կը տեսնենք թէ այստեղ Ա=25 է,
Վերի ցուցակը կուտայ Բ=4,
Տարեթիւը որ է Գ=90,
Եւ եթէ 90ը 4ով բաժնենք 22 կը գտնենք եւ մնացորդ 2, կը թողունք մնացորդը եւ կը գրենք Դ=22.

Ուրեմն՝

Ա=25
Բ= 4
Գ=90
Դ=22
Գումար 141

Այս գումարը 7ով եթէ բաժնենք մնացորդն է 1 ուրեմն ԿԻՐԱԿԻ էր այն օրը.

Ուրիշ օրինակ.

Վաթերլոյի պատերազմը 18 յունիս 1815ին տեղի ունեցաւ, ի՞նչ օր էր.

Այս օրինակին մէջ

Ա=18
Բ= 0
Գ=15
Դ= 3
Գումար 36

7ով մնացորդն է 1, ուրեմն ԿԻՐԱԿԻ.

Այս է ահա՝ անգլիական շաբաթաթերթին տուած կանոնը.

Դիտեցէք անտարակոյս, թէ առնուած թուականները եւրոպական են, այսինքն մեր թուականէն 12 օր տարբերութիւն ունին։ Եթէ ուզենք մեր թուականնոց համար գործածել, հարկ է որ 12 թիւն ալ աւելցնենք այն չորս թիւերուն վրայ, եւ ապա բաժնենք 7ով.

Օրինակ.

Յառաջիկայ, 1898 Սեպտեմբեր 24 (Հ. Տ.) ի՞նչ օր է.

Կը հաշուենք անմիջապէս.

Ա 24
Բ 1
Գ 98
Դ 24
12
Գումար 159

Բաժնենք եօթնով, մնացորդն է 5, ուրեմն Հինգշաբթի է.

Բայց, ինչպէս շատ խնդրոյ մէջ, ասոր մէջ նաեւ վերապահութիւններ կան.

Եթէ նահանջ տարի է, (այսինքն երբ Դ թիւը գտնելու համար Գ թիւը 4ով կը բաժնենք մնացորդ չկայ) եւ եթէ տրուած թուականը փետրվ. 29էն առաջ է, այն ատեն 1 հանել պէտք է վերջին մնացորդէն.

1892 Յունուար 1ը հաշուենք (Հ. Տ.)

Ա 1
Բ 3
Գ 92
Դ 23
12
Գումար 131

7ով մնացորդն է 5, բայց քանի որ տարին նահանջ էր եւ թուականն ալ փետրվ. 29էն առաջ, ուրեմն 5էն 1 կը պակսեցնենք, կը մնայ 4, որ է Չորեքշաբթի.

Ուրիշ վերապահութիւն.

Այս կանոնը միմիայն 19րդ դարու համար կը գործածուի. Եթէ անոր դրութեամբ 1795ին եւ կամ 2375ին նման տարիներու գործածել ուզէք, չի յարմարիր ըլլալ. Հարկ է ըստ այնմ ամսանիշները փոփոխել.

Ապագայ դարերու համար հաշիւը դժուար չէ. Վերոյիշեալ ամսանիշներուն վրայ հարկ է 5 աւելցնել մէն մի նոր դարու համար եւ եթէ 7ը անցնի, մնացորդը միայն գտնել. Ուրեմն 20րդ դարու ամսանիշները պիտի ըլլան.

Յունվարի	համար	1
Փետրվարի	»	4
Մարտի	»	4
Ապրիլի	»	0
Մայիսի	»	2
Յունիսի	»	5
Յուլիսի	»	0
Օգոստոսի	»	3
Սեպտեմբերի	»	6
Հոկտեմբերի	»	1
Նոյեմբերի	»	4
Դեկտեմբերի	»	6

Բայց այս հաշուոյն մէջ ալ նահանջ տարիներու խնդիր կայ. Մէն մի ապագայ չորս դարի համար 5ի տեղ 6 թիւ աւելցնել հարկ է. Զոր օրինակ 23րդ դարու ամսանիշները գտնելու համար, ներկայէն չորս դար վերջ ըլլալուն համար, 4×5 այսինքն 20 եւ առաւել 1, 21 աւելցնել հարկ է. Եւ ըստ որում 21ը 7նի բազմապատիկ է, ուրեմն 23րդ դարու համար ճշդիւ կրնան գործածուիլ 19րդ դարու ամսանիշները.

Գալով, կամ լաւ եւս է, երթալով անցեալ դարերու ամսանիշներու, ասոնց հաշիւը քիչ մը աւելի դժուար ըլլալով զանց կ'առնեմ բացատրելու, միմիայն ձեզի կը հաղորդեմ թէ 18րդ դարու համար ունիք

Յունվար	2
Փետրվար	5
Մարտ	5
Ապրիլ	1
Մայիս	3
Յունիս	6
Յուլիս	1
Օգոստոս	4
Սեպտեմբեր	0
Հոկտեմբեր	2
Նոյեմբեր	5
Դեկտեմբեր	0

Սակայն այս թուոց ճշդութեանն չեմ երաշխաւորեր, ես չհաշուեցի (*).

Ուրիշ մեթոտ մ'ալ կայ, նոյն խնդրոյն լուծման համար, եւ որ սա առաւելութիւնն ունի թէ, մտաւոր հաշուով, այսինքն միտքով հաշուելու կարելիութիւնն ունի. Բայց ներկայ գրութեանս մէջ կարելի չէ որ այն ալ բացատրեմ, արդէն այսքան հաշիւն ալ բաւական կը յոգնեցնէ միտքերը.

Յ. Ե.

ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ

ԱՆՏԻՊ ՓՇՐԱՆՔՆԵՐ

ՇՈՒՇԻԿ

Շուշիկ բառը գրեթէ այն է Ցանիոյ հայոց, ինչ որ Կրող՝ մնացեալ հայոց. Նոցա մէջ զարթուցանել կերեւի կրողէն աւելի դիւրաշարժ եւ նուազ զարշեցուցիչ չաստուածութեան գաղափար մը.

ԿԻՒՃԻՒԿ

Կիւճիւկ հայոց համար—եւ մասնաւորապէս այն հայոց որ կը բնակին Թուրքիոյ եւ Կապադովկիոյ մէջ,—չաստուածութիւն մ'է որ կանձնաւորէ փետրուար ամիսն եւ որ կը կրէ մօրուք մը. Ցուրտը նուազեցնելու համար, կըսեն թէ, Տեառնընդառաջի տօնին օրը մեծ կրակ մը կը վառեն տան բակին մէջ, եւ նորա «մօրուքը կայրեն».

ՇԸՒՈՏ

Շըւոտ չաստուածութիւն մ'է լի կենօք եւ զօրութեամբ. Միերն այլաբանեալ լեզուով մը կը խօսին ասոր վրայօք, որպէս զի երիտասարդաց հետաքրքրութիւնը չը զարթուցանեն այնպիսի խնդրոյ մը վրայ զոր անվայել կը նկատեն. Փետրուարին, երբ կողանքը կ'աւելնայ մէջ կը յայտնուի, խորհրդաւոր կերպով մը կըսեն. «Շըւոտի ամիսն է այս». Փետրուարի վերջին գիշերն ալ՝ գիւղը շըւոտ-հանի արարողութեան կը յանձնին, որ կը կայանայ տուներու պատերն եւ մուրերը զարնելով՝ լաչէր (թուփ՝ որոյ տերեւները նորածիններու տակ կը դնեն իրենց օրրոցին մէջ) ճիւղով մը, մուրճով մը կամ պատուհասէն ամենէն անհրաժեշտ հագուստով՝ յետագայ բառերը կրկնելով. «Շըւոտ ի դուրս, մարտ ի ներս». Շըւոտ կերեւայ նաեւ չտամբակի դեր կատարել. Անոր մէջ հետագայ առասպելը կը կրկնեն. Օր մը Սէրգիսուկ ազամանդեան շատ առաջ հիւսիսի կերթար, երբ Շըւոտ (նաեւ Խոնճոլոս անուանեալ) զանի բռնեց՝ դրաւ պարկին մէջ եւ տարաւ յափշտակելու. Կէս ճամբան, պատանին գոհացնելու պիտոյք մ'ունենալը կը յայտարարէ. Շըւոտ նորէն կը բանայ պարկը, թոյլ կը տայ նմա դուրս ելնել եւ կը սպասէ իւր վերադարձին. Սէրգիսուկ մեծ քար մը կը դնէ պարկին մէջ եւ կերթայ թաքչիլ մօտաւոր մ'անկիւն. Շըւոտ նորէն կը դնէ պարկն ուսին վրայ եւ կը շարունակէ ճամբան, կարծելով որ իւր որսը կը տանի. Բայց սակայն, ամեն անգամ որ քարին սուր ծայրն ուսը կը ցաւեցնէր՝ խոնդ կամենար եւ կըսէր. «Սէրգիսո՛ւկ, Սէրգիսո՛ւկ. քաշէ՛ պզտիկ... մասդ».

ԽՈՆՃՈՒԼՈՍ

Խոնճոլոս կամ Խարա—Խոնճոլոս այլանդակ եւ անտեսանելի չաստուածութիւն մ'է որ միշտ կը վերածնի տարեգլխին նախընթաց օր, քառասուն օր եւ քառասուն գիշեր երկրի վրայ կը գտնուի, եւ Տեառնընդառաջի տօնին փայտակոյտին մէջ կը հալի. Նա կը վնասէ միայն այն անձանց, որք գիշեր ժամանակ տունէն կը քաշուին փողոցներու մէջ թափառելու համար. Բայց հաւախօսէն անմիջապէս յետոյ կ'աներեւութանայ. Սարսափահար մանկունք հաւախօսին կը սպասեն որ տունէն դուրս ելնեն. Երեկոյ մը, քանի մը բարեկամք թուղթ խաղալ կը փափաքին, սակայն թուղթ չունենալով՝ կը փախչին ճարելու համար փողոց ելնել. Անոնցմէ մին կը համարձակի ինքզինքը փողոց նետել, այլ ելած չելած՝ Խոնճոլոս զինա ուսին վրայ կը դնէ, Հնդկաստան կը տանի եւ բարձր պարսպի մը վրայ կը տեղաւորէ, անկէ վար նետելու եւ մեռցնելու համար. Ցանկարծ՝ հաւախօսին ձայնը կը լսուի, եւ երիտասարդը Խոնճոլոսին օձիքէն կը պլլուի ու պզտաւելու կը սկսի, եւ իրեն կը հրամայէ զինքն իւր տունը տանիլ. Խոնճոլոս կը հնազանդի, եւ երիտասարդը քանի մը ճիւղ Հնդկաստանի ծառերէն կը կտրէ, որպէսզի իբրեւ ապացոյց հանէ իւր անհաւանելի ճամբորդութեան. Խոնճոլոս զինա իւր տան դրան առջեւ կը դնէ եւ կ'աներեւութանայ. Իւր բարեկամներ կը զարմանան տեսնելով զինքն այնքան շուտ վերադարձած. Գլխուն ելած դէպքը կը պատմէ. ոչ ոք կը հաւատայ, բայց գրան առջեւ ձգած հնդկընկուզենիի ճիւղերը վերջապէս կը հաւատացնեն զանոնք. —Մեծ պահոց եօթը շաբաթներն յիշելու համար՝ կիներն հաւի եօթն փետուր կը խոթեն սոխի մը մէջ, եւ իւրաքանչիւր շաբթու վերջ հատ մը կը հանեն ու սոխէն վար կը կախեն, վերջին շաբաթն ալ զատկական կարմիր հաւկիթ մը կախելով. Ընդհանրապէս սոխին վրայ աչք, յօնք, եւ այլն կը նկարեն, եւ ատեն ատեն կիներուն՝ ազդարարելով աղմկասէր մանկանց որ խարա խոնճոլոս զիրենք սպառնալու վրայ է. Նմանապէս Շըւոտ կը կոչեն զնա, որ՝ ըստ նոցա՝ կ'անձնաւորէ փետրուարը. Տեղ տեղ, նոքա կը կտրեն թղթի մէջ տեսակ մը այլանդակ խամաճիկ՝ զոր պատին կը փակցնեն եւ թղթոյ եօթն օղակներ կը դնեն, կողմնակի, ամենն ալ միեւնոյն գործածութեան համար.

Դժուարին պիտի լինէր կէ-ճէկ բառին ծագումը ճշդել, զոր հաւասարապէս կը գործածեն սոմանցիք, եթէ լուտեկի մի աւաղումը չը նկատէին զայն. Այս վերջինն՝ եթէ չը ծագիր հայերէն լուտ բառէն կամ թէ լուտեկի մի աւաղումը չէ, պիտի կրնար [illegible] ի դժոխոց ամենէն հաշտակարար գիտին մի աւաղումը լինել, ինչպէս որ կ'րող Աւերոնին. Նոյնպէս հաւանական է որ յոնիարէն [illegible] (հրէշ) բառի մի աւաղումը լինի, այս լեզուն յոյժ տարածուած լինելով Ցանիոյ Հայոց մէջ. Գալով Խոնճոլոս կամ Խարա—Խոնճոլոսի, նորա ստուգաբանութիւնը պիտի տեսնենք աւելի հեռուն. Բոլոր այս անուանք կրնան ծագմամբ զանազան չաստուածութեանց պատշաճիլ, այլ այսօր չփոթ կերպիւ ժողովրդեան միտքը կ'յլուն, յորմէ կ'երեւայ միակ չաստուածութիւն մը կազմել Յունաց Պրիապոսին եւ Հնդկաց Սիվային նմանելով, թէեւ քրիստոնեայ Հայոց ամբողութենէն փոփոխեալ.

Թիւրքիոյ Հայքն եւ Կապադովկեան, ուր կիւճիւկի առասպելավէպը տարածուած է, կը գտնուին Փռիւգիոյ արեւելեան կողմն եւ Միգիոյ սահմանակից, ուր Սերրապոսի պաշտամունքը ծագած է. Նա ասոր նման մեծ մօրուք մը կը կրէ. Զպրիապոս կը պատկերէին որթի տերեւով շինուած պսակով մը, որ հեռուէն կը յիշեցնէ մանկանց գըլխին վրայ սեւ չամիչ թափելու մեր հին սովորութիւնը. Պրիապոս այգիներու եւ ոչխարներու չաստուածն է, ինչպէս որ Սուվէտար (suvetar, բաղդատել ընդ Շըւոտ) հօտերու չաստուածն էր նախնի Փիննիկեցւոց մէջ, նոյնպէս ընդհանրապէս այն Սկիւթացւոց հետ այց բնագաւառն եղած կը թուի Կասպից ծովու շրջակայքը. Նաեւ դաշտայ՝ պարտիզայ եւ մեղուաց չաստուածն է, ում կ'ընծային ծաղիկներ, պտուղ, մեղր եւ կաթ, ու տարեգլխին՝ Հայք իրենց սեղանն ամեն տեսակ պտուղներով, կաթով եւ մեղրով շինուած քաղցրաւենիներով ծածկելու սովորոյթը պիտի կրնար մեկնուիլ իբրեւ նմանօրինակ չաստուածութեան մը պաշտամանց յուշատութիւնը, մանաւանդ որ Դրդ դարու Հայ մատենագիր մ՝ Ագաթանգեղոս, կը յիշատակէ պտուղներու պաշտպան՝ Ամանոր չաստուածն. Որովհետեւ Պրիապոս բնութեան արտադրիչ զօրութիւնը կը պատկերէ, տղեկ ծօրակին կամ եղան եղջիր կապուած բակեղը պիտի կրնար Պրիապոսի նշանակին կամ մանաւանդ Հնդկաց դիցաբանութեան Lingamի եւ Yoniի մի յուշատութիւնը լինել. Տարեգլխին, Կոստանդնուպոլսոյ փողոցներու մէջ ծախուած թաշնակեւ բակեղներն եւ կարկանդակներն (Բուլբւր—Բուլբւր-լար) հեռուէն մեզ կը յիշեցնեն այն խրատուած կարկանդակները, զորս Յոնք՝ ըստ Պլուտարքոսի վկայութեան՝ կը մատուցնէին անվայել թափօրներու մէջ ի պատիւ Ասիայի Բաքոսի կամ Դիոնիզիոսի, արեգակնային եւ ծնիչ չաստուածութեան.

Թերեւս հզօր Շըւոտն (բաղդատել ընդ Ակինոսեան գիրագոյն չաստուած Սլաւաց) աւելի նմանութիւն ունենայ Սիվայի (Շիվա), նաեւ Դրդ դարու հայ մատենագիր մը՝ Զենոբ Գլակ, կը վկայէ թէ Տարօնի Հայ շրջանակին մէջ՝ հինգ դարէ ի վեր, հնդիկ չաստուածութիւններ կը պաշտուէին Հնդկաստանի գաղթականաց սերունդներէն որք երկար մազեր կը կրէին Սիվայի պաշտաման կրօնաւորաց նման. Սիվա՝ որ կը սիրէ ամեն կիներն, եւ որ lingamն իրեն նշանակ կը համարէ, իւր գլխաւոր ծառայից մէջէն կ'ունենայ Դանդուն (Tandu, բաղդատել ընդ հայերէն բառս Ընդոււ, ցեծալ, խնդալ)՝ որ պարն եւ միջնորդութիւնը կ'աւսուցանէ. յորմէ Սիվա պարոց պաշտպանը կը համարուի. Սիվայի տօնն որ տեղի կ'ունենայ փետրվարի սկիզբն եւ կը տեւէ երեք օր՝ կը համապատասխանէ Հայոց բարեկենդանին, որ տեղի կ'ունենայ յամսեանն Շըւոտի (բաղդատել ընդ Շըւոտ [illegible] փետրվար) եւ որ կը տեւէ գրեթէ երեք օր. Այս տօն ի մօտուստ կը յաջորդէ ընդհանրապէս Տեառնընդառաջի տօնին. Կրակի շուրջ կատարուած կրօնական այն պարն՝ որ կը մաքրէ եւ կ'ոգեւորէ՝ չէ նոյնպէս այլ ինչ եթէ ոչ աննշան մանրամասնութիւն մը, մանաւանդ որ Սիվա հաւասարապէս կը պատկերէ Միթռայի նման՝ արեւն եւ հուրը. Նաեւ այս Տեառնընդառաջ բառը մեզ կը յիշեցնէ սանսկրիտերէն tratañ (նուիրական երեք հուրերն հաւաքաբար առնուած, այսինքն հարաւային հուրը, տան կրակարանի հուրն եւ զոհերու հուրն), եւ վէտերէն tretine (սեղանի երեք հրոց հաւաքական բոցը). Շըւոտով կը կազմեն հայերէն բառս [illegible] եւ իւր ածանցք, [illegible] եւ իրենց ածանցք, եւ թերեւս [illegible], եւն. Սիվա կը պատկերէ նաեւ ժամանակն (kala). ամիսները կէս բոլորակով մը կը ցուցնէ եւ տարիները վզին փաթթուած օձով մը. Կրնար պատահիլ որ ճիշդ խամաճիկին քովը կամ սոխին վրայ նշանակուած շաբաթները դորա մի յուշատութիւնը լինէին, ինչպէս որ փետուրներով զուգուած եւ խունկով պատկերող կիներին վրայ նկարուած մարդկային կերպարանքը գանկերու (kandala, սեռ. kandalas) մի տարտամ յուշատութիւն լինի, որք իբրեւ մանեակ կը ծառայեն սոսկալի Սիվայի, կամ մի պատկերացում արեւու (kancara, սեռ. kancaras, կամ kanjara, սեռ. kanjaras) եւ իւր ճառագայթից. Գալով խոնճոլոս կամ խարա-խոնճոլոսի անուան՝ հայերէն ոչ մի առումն ունի, եւ որպէս նախնի Հայոց մէջ տարւոյն առաջին ամսեան անունն (Նաւասարդ՝ սանսկրիտերէն navasardaէն) Հնդկաստանէն ծագում առած կ'երեւայ. Խոնճոլոս՝ որով Հայք մանուկները վախցնելու կը գործածեն, ինձ կ'երեւայ լինել սանսկրիտերէն kancukaluի (սեռ. kancukalus) մի աւաղումն՝ որ օձ կը նշանակէ, այսօր եւս անհաւանելութեան առարկայ այն Հայոց որք նախնիք անծանօթ չէին օձապաշտութեան. Խարա (khara) պիտի կրնար սանսկրիտերէն kalaէն ծագիլ, որ կը նշանակէ սեւ եւ օձ թունաւոր՝ վերադիր Սիվայի (բաղդատել ընդ հայերէն բառս [illegible], եւն). Խարախարա բառը՝ զոր Հայք տարտամ մտքով սաստիկ թոյն նշանակութեամբ կը գործածեն, է արդարեւ համեմատ սանսկրիտերէն gala եւ gada բառից որ թոյն կը նշանակեն, կամ kalakuta բառին՝ որ մահացու թոյն կը նշանակէ. Գրեթէ նոյն իմաստով գործածուած հայերէն [illegible]՝ կ'երեւայ նմանօրինակ տարբեր ընծայել. Ուրեմն խարա-խոնճոլոս պիտի լինէր kala-sarpaի մի զանազանակն, որ Հնդկաց սեւ եւ խիստ թունաւոր օձն է.

Սիլվոդրէ Մ.

(*) Revue Scientifique օրիկից կը քաղեմ այս տեղեկութիւնները՝ ամսանիշներու մէջ տպագրական սխալներ կը պարունակէր. Ամիսներուն աստից ճշդելու համար անձամբ վերստին հաշուել. ուրեմն կ'երաշխաւորեմ 19րդ եւ 20րդ դարերու համար իմ տուած ամսանիշներուս ճշդութեան.

Աստի անտի

ՍՐՏԱՇԱՐԺ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Անգլիացի երիտասարդ խմբագիր մը, աշխատակից Փորթնայթլի Ռեվիւ—Թերթին, եւ հեղինակ քննադատական փորձերու եւ ուղեւորական պատմութիւններու, Պ. Ֆրանսիս Ադամս, վերջերս մեռաւ ի Նարկաթ, Լոնտոնի մօտ. Քննութեամբ հաստատուած է թէ երիտասարդն անձնասպան եղեր է մասնաւորապէս սրտաշարժ պարագաներու մէջ, զորս անգլիական լրագիրներն հետեւեալ կերպով կը պատմեն.

Պ. Ադամս թոքախտաւոր էր եւ շատ անգամ սաստիկ կը հազար ու արիւն կը թքնէր. Շատ կը տանջուէր. Անցեալները, հազի սաստիկ տագնապէ մը ետք, որ մասնաւորապէս տկարացուցած էր զինքը, գոչեց թէ «լմնցած էր». — «Փառք Աստուծոյ» պատասխանեց կինը, կարծելով որ տագնապին վրայ կը խօսէր. բայց Պ. Ադամս, առնելով իր րէվօլվէրը, յայտնեց թէ իր կեանքի տառապանքին վրայ կը խօսէր եւ յարեց. «Եթէ ճշմարտապէս կը սիրես զիս, պիտի թողուս որ մեռնիմ». Հէք կինը քաջութիւն չունեցաւ անձնասպանութիւնն արգիլելու. «Ես ինքզինքս վար պիտի համարէի, յայտարարած է կինը քննութեան պահուն, եթէ իմ ուժս գործածէի՝ կամքը բռնցնելու համար, այն սրտաշարժ վիճակին մէջ ուր կը գտնուէր ամուսինս».

Երդուեալները յայտարարած են իրենց դատավճռին մէջ թէ Պ. Ադամս անձնասպան եղած էր «վայրկենական մտացնորութեան մը հետեւանօք» եւ յաւ յայտնած են որ տիկին Ադամս չէ արգիլեր զայն.

Պ. Ադամս երեսուն տարու էր.

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԴԵՂ

Արդէն խօսուած է երաժշտութեան միջոցով կարգ մը հիւանդութիւններու դարմանման վրայ. Կարծելով թէ այս բան անգործ բժիշկներու մէկ քմահաճոյքն է, ծիծաղեցան, եւ սակայն իրողութիւնը ճիշդ է եւ գործադրուեցաւ ի Հալէֆարս (Ամերիկա).

Քնքշութիւն մը կազմուած է այս քաղաքին մէջ, նպատակ ունենալով հիւանդանոցներուն հայթայթել նուագարաններ.

Սոյն նուագարաններ հեռախօսի կարգով դասաւորուած են.

Տենդերու եւ մայլին գրգռումներու համար՝ հանգստաւէտ եւ մեղմ եղանակներ. Սրտանեղութեան, մելամաղձութեան, եւ նոպաբուժներուն համար՝ զուարթ եւ հրապուրիչ եղանակներ. Խոնջ եւ յոգնած բնաւորութիւններու համար՝ կրօնական եղանակներ.

Դեղագործներուն աչքը լոյս.

ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ
Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Վարժարանս պիտի բացուի վերստին Սեպտեմբեր ամսոյն 1ին Չորեքշաբթի օրն, իսկ դասախօսութիւնք՝ նոյն ամսոյ 3ին ուրբաթ օրը.

Վարժարանս ուսմանց եւ լեզուաց համար վկայեալ (diplomé) ուսուցիչներ ունի.

Վարժարանիս պարտաւորեալ լեզուներն են, Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն եւ Գերմաներէն.

Վարժարանս կ'ընդունի 3 տեսակ աշակերտ, Գիշերօթիկ, Ցերեկօթիկ եւ Արտաքին.

Դաշնակի համար Վարչութիւնս՝ Վիեննայի երաժշտանոցէն (conservatoire) վկայեալ ուսուցիչ մը հրաւիրած է այս տարի.

Աշակերտաց ծնողացմէ կամ խնամակալներէն կը խնդրուի որ դպրոցամուտէն յառաջ Վարչութեանս հետ [illegible] ընելու համար.

Ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԱՆԴՐԷԱՍ Վ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ
Տեսուչ [illegible] Վարժարանին
Բանկալթի [illegible] 1893
781 6—6

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ [illegible] ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Անգլ. բարձր վարժարանն [illegible] պիտի վերաբացուի երկուշաբթի, [illegible]

Աշակերտուհի տալու համար [illegible] դիմել դպրոցը Սեպտ. 1էն սկսեալ, կամ [illegible] ուղղել դպրոցին քարտուղարին.

Հասցէ՝ English High School for Girls, № 353 Grand 'Rue de Péra, Constantinople. 779 7—10

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ ՖՈՒ ԵՂԲԱՐՑ

Բէրա, Թօմպուլուխանէ, Տէբէյխանէ փողոց Թիւ 2-4

Վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 8/20ին.

Քոլէճին յայտագիրը կը համապատասխանէ Ֆրանսական համալսարանի յայտագրին.

Օտարազգի աշակերտներուն իրենց մայրենի լեզուին ուսուցումը դիւրացնելու եւ այսպէս համակերպելու համար բազմաթիւ ծնողներու փափաքին, քոլէճը՝ դասերու կանոնական ժամերէն զատ, Թուրքերէն, Յունարէն եւ Հայերէն դասեր ալ հաստատած է.

Այս դասեր ձրի են. Աշակերտները պիտի կրնան կատարելապէս հետեւիլ այս դասերու իւրաքանչիւրին, ինչպէս կարելի է դասել անոնց յատկացուած ժամերէն.

Յունարէն, ամէն օր. — Թուրքերէն, շաբաթը չորս ժամ. — Հայերէն, շաբաթը երեք ժամ.
760 11—20

ԱՂՋԿԱՆՑ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈԼԷՃ ՍԿԻՒՏԱՐ

Քոլէճիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 2/14ին. Տեղեկութեանց համար պարտ է դիմել առ Փրէզիտընթին, Միս Փէթրիք, Իւսկիւտար. Տնօրէնութեան ուղղեալ նամակները պարտին յղուիլ Ամերիկեան խան, Կ. Պոլիս.
713 13—6

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵՐՔ
ԲՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Մասն Ա. Մարդ եւ կենդանիք
Գրեց ՅՈՎՀ. ՕՐԹՈՆԵԱՆ
(Հետեւողութեամբ Պօլ Պէրի նախակրթարանական կարգերու համար)

Այս գիրքը իր տեսակին եւ ուղղութեան մասին միակն է եւ «խոր տպող» համակցութեան յարմարցուած. տպագրութիւն, պատկեր եւ կազմ գեղեցիկ.

ԺԹ. դասերու բաժնուած է եւ ամէն դասի վերջ ալ ուսանելին ամփոփումը դրուած է. իսկ գործին վերջը մտաւորական համար գիտական բառագրուկ մը դրուած է գաղղիերէն բառերով մէկտեղ.

Բ. եւ Գ. մասերն որք են «Բուսաբանութիւն եւ Բնագիտութիւն», պիտի հրատարակուին մինչեւ յառաջիկայ յունվար. Վարժարանաց տնօրէնք 1 օրինակ ձրի կ'ստանան գրաւոր դիմելով.

Գին 4 դր. ամէն գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեան գրատուն, Պոլիս, Պահճէ գաբու Թիւ 4. Վարժարանաց համար գոհացուցիչ զեղչ. 789 1—20

ՏՈՔԹՕՐ Ա. ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ

Բժշկական ուսումը Փարիզի բժշկական համալսարանին մէջ աւարտելով Կ. Պոլիս վերադարձած եւ բնակութիւնը ի Կէտիկ-Փաշա համամին պողոտային վրայ Թիւ 81 տան մէջ հաստատած է.

Ամէն տեսակ հիւանդութիւն կը դարմանէ եւ միանգամայն վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ.

Իբրեւ մասնագէտ, մանկաբարձութեան՝ կը խնամէ նաեւ կանանց ծննդական գործարանաց ախտերը ինչպէս նաեւ նորածին եւ փոքրիկ տղայոց հիւանդութիւնները.

Իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար կը դարմանէ ժամը 7էն վերջը, երկուշաբթի օրերն էրիկ մարդիկ՝ իսկ ուրբաթ օրերը կանայք.

Չորեքշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 8էն վերջ Սուլթան Մահմուտի դամբարանի դիմաց Համբիկ էֆ. Էմիրզէեանի դեղարանը իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ. 729 10—39

Կը ծանուցուի թէ Տոքթ. Վահրամ Յ. Թորգոմեանի Բերայի մէջ ունեցած մասնաւոր գործանատունը փոխադրուած է Բերա, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑԻ վրայ Թիւ 96 ընդարձակ տունն, ուր հինգշաբթիէ եւ կիրակիէ զատ ամեն օր հիւանդ կ'ընդունուի ժամը 7էն 10 ը. թ. 766 4—24

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԳԻՐՔ ՄԸ

Վարժարանաց մէջ շարադրութեան եւ նամակագրութեան դասերը գործնական ու հիմնական կերպով աւանդելու կարեւորութիւնն անժխտելի է, եւ ամէն ուսուցիչ, մանաւանդ հայ լեզուի դասախօսը անշուշտ պէտք զգացած են դասագրքի մը որ դիւրին եւ արդիւնաւոր եղանակաւ ուսուցանէ շարադրելու արուեստը.

Փորձը ցոյց տուաւ թէ այդ պէտքը լիուլի կը գոհացնէ Սմբատ էֆ. Դաւթեանի պատրաստած ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆՈՒՆ դասագիրքը.

Ճանաչման դիւրութիւն ու, շահեկան նիւթեր, [illegible] լեզու՝ մասնաւոր առաւելութիւններն են այս դասագրքին.

Իւր պարունակութիւնն է բազմաբովանդակ. 1. Շարադրութեան եւ նամակագրութեան հիմնական կանոններ, 2. Ընդլայնելի նիւթերու նախագիծեր, 3. Վայելչաբանական, շարադասական, լեզուագիտական գիտելիք, հարցեր եւ վարժութիւններ, 4. Տեսարաններու եւ պատկերներու վրայ շարադրելու օրինակներ եւ նկարագրութիւններ, 5. Նախադասութեանց եւ բառերու կապակցութեան վրայ հրահանգներ եւ որ ի կարգին.

Մեթոտը շատ պարզ է եւ բնական, ճիշդ ինչպէս կ'ընեն նոր սոր ելլող տղու մը—ձեռքէն կը բռնեն եւ կամաց կամաց քայլ փոխել կուտան. Այս է նաեւ գրքուկիս գրութիւնը—դպրոցական ամբողջաբար, քայլ առ քայլ, առանց տանիլ, միշտ ծանօթէն յանծանօթն անցնիլ, գիտցածը զարգացնել՝ ինքնաբերական աշխատութեամբ, առանց ո՛ եւ է ճնշման կամ յոգնութեան, առանց մեքենական, անգիտակից եւ ամուլ ճիգերու.

Այս դրութեամբ, աշակերտը քիչ ատենի մէջ կը սկսի իրենց գաղափարներն ու զգացումները վայելուչ ու անսխալ կերպով ի գիր առնելու, գիտակցաբար գործադրելով քերականական, համաձայնական, շարադասական եւ վայելչաբանական օրէնքները.

Դասատուաց եւ առանձին ուսանողաց համար գրուած է նաեւ ԲԱՆԱԼԻ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ. Այս Բանալի [illegible] տպուած է վիմագիր, կը պարունակէ [illegible] օգտակար [illegible]

Ցանկացողները [illegible] համար դիմել կեդրոնատեղին, [illegible] խան, Պահճէ Գափու [illegible] 652 8—10

[illegible] ԲԱՌԱՐԱՆՔ

1. Տաճկերէն Հայերէն [illegible] 20 ղր.
2. » [illegible] 8
3. Հայերէն Տաճկ. ընդարձակ [illegible]
4. » » համառօտ [illegible]
5. Տաճկերէնէ Հայ. գործնական [illegible]

Կը ծախուին ամեն գրավաճառաց քով.
775 2—2

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 1. Պէյազիթ-Սագգալար Էնէճեան խան. Մահմուտ Փաշա [illegible] Ամեն օր ժամը 7 էն 12, բացի ուրբ. եւ տօն օրերէ.

Սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւն՝ ընծայած է այն ամէն կանխահաշիւ միջոցներն եւ ձեռնհասութիւն աշխատակցութիւն, որոց օժանդակութեամբ

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ օսմ. հայ. յուն. գաղ. անգղ. գերմ. ռուս. իտալ. պարսկ. եբրայեց. եւ պուլղ. լեզուաց դատական, առեւտրական եւ այլ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, ինչպէս են. արձանագիր, յանձնագիր, քաւթէլամ, ծանուցագիր, մուրհակ, յօդուած եւլն.

ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆԷ յիշեալ լեզուաց խմբագրեալ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, որ լեզուի որ կը պահանջուի.

ԿԸ ԿԱՐԳԱԴՐԷ շփոթ եւ կնճռալից հաշիւներ. առեւտրական [illegible] կը վերածէ [illegible] պաշտօնէի [illegible] հաշուական գործեր.

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, ուղղամտութիւն երաշխաւորեալ. 27 57—60

ԴԱՐՈՒՍ ՄԵԾ ԳԻՒՏԸ

«Կեանքի երիտասարդացում եւ երկարացում Կոտինօ Էլիքսիրով, միակ անվտանգ դարման ընդդէմ Անկարողութեան». Ուղղեցէք Էլիքսիր Կոտինոյի վարչութենէն, Փարիզ, Ս. Լազար փողոց, Թիւ 7, բացատրիչ տետրն, որ պիտի ղրկուի ձրիապէս.

Սրուակը՝ 20 ֆր. 3 սրուակը 50 ֆր.

Ի Պոլիս կը վաճառուի «Բանդիւբէ» բրիտանական դեղարանը եւ ի Տրապիզոն, յանձնակատար Գ. Պ. Բուսի եղբարք.

ՄԻՍՔԷԹ

Երկանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղող պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ամենայն զերծ լինելով ստամոքս զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու յատուկ ծեանց համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ անուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը. Ի Ղալաթիա Օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտոյին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գինեվաճառներ. Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները. Ղալաթիա Տօմիսիօն խանին մէջ Փոթրա [illegible] ճաշարանը. Վօյվօտա փողոց Թիւ 9, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը. Սանտալճըլար փողոց Արթին աղայի Թիւ 199 զբօսարանը. Մոմճիանէ փողոց Թիւ 111 Մալազեն Ռիւս խանութը. Թօփխանէ, Ծխավաճառ Եանիի Թիւ 1 խանութը. Կամուրջին վրայ Վօսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սէէֆտին հաճի Գօսիի խանութը. Նէյֆ Մանտալէի նաւամատոյցին դէմ Թիւ 12. ի Պոլիս Համօրալը խանին կից Մէհմէտ փաշայ խան Թիւ 24. Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թոփալեանի Թիւ 29 ճաշարանը Բերա Համօրալը շուկային մէջ Թիւ 10. Ղալաթիա Աէրայի կից Թիւ 57. Ղալաթիա Աէրայի դէմը փողոցը Քիլիսէի Թիւ 6 խանութը. Հալէպ Չարշըի մէջ Օնիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց ցորենավաճառ Համբ Սաբիմ աղայի Թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սերոբէ Ասատեանի Թիւ 40 մթերանոցը. Ի Գում-գաբու Սամաթիոյ ճամբան նպարավաճառ Համբ Միքայէլ աղայի Թիւ 21 խանութը. Ի Լանկա Թուլումպա Մէյտան Մարտիրոսեանի Թիւ 113 զբօսարանը.

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ. 691

ՊՐԱՎԷԻ ՔԻՆԻ

Կազդուրիչ, Սննդարար եւ Զօրացուցիչ
Գօլա, Գօգա, Կուարանա եւ Գագաօ բաղադրեալ.
Ջղային հիւանդութեանց, Տկարութեան, Արեան պակասութեան
Ֆիզիքական եւ Մտաւորական յոգնութեան, Նաեւ մանաւանդ Ապաքինութեան ժամանակ խիստ օգտակար է.
Այս գինւոյ արժէքն ու յարգն գիտնալու համար Ձեր բժշկին դիմեցէք.
Կեդրոնատեղին է ի վաճառատան Վ. Գասապեան
Կոստանդնուպոլիս. Պաղչէ Գափու Թիւ 13.

Կը գտնուի Կ. Պոլիս, Տ. Մ. Մեպիքիի քով, կեդրոնական դեղավաճառանոց եւ Վէն-Քասապեան, դեղավաճառ, Պահճէ-Գափու.

Գ Ո Ն Ի Ա Ք

Ա. ԵՒ Ի. ԵՒ Ե. ԵՒ ՄԻԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՍՊԱՌՈՒՄ ՀԱՐԱԶԱՏ ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽԱՂՈՂԻ ԳԻՆԻԷՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ

ՑԱՆՁՆ ԱԿԱՏԱՐ ԱՐՔՈՒՆԻՆ Ց Ն. Վ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ (15 Դեկտ. 1892)

ԱՐՔՍԻՆԵԱՑ Ն. Թ. [illegible] ԹԱԳԱԺԱՌԱՆԳ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՍԻ (16 Յունվ. 1893)

ԵՒ ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԱՑ

Գրաւոր յանձնարարութիւններով վաւերացեալ թէ՛ ներքին և թէ արտաքին նշանաւորագոյն բժիշկներէ եւ քիմիագէտներէ որոց անուանքը կը տեսնուին իւրաքանչիւր շիշի վրայ փաթթուած վկայագիրներուն մէջ։

ՍՊԱՌՈՒՄ.—Արտաքին յանձնարարութիւնք եւ առաքում վեցամսեայ 1892ին հոկտեմբեր ամսոյն սկիզբէն մինչեւ 1893ի ապրիլի սկիզբը՝ 12,314 ՍՆՏՈՒԿ եւ 219 ՏԱԿԱՌ ԳՈՆԵԱՔ հաւաստեալ պաշտօնական գրութեամբ Պիրէայի նաւային գործակալաց, այսինքն Բանելլինիոնի, Խըռիվելլէի, Լօյտի, Ֆրէսինէի, Մէսաժըրիի, Իտալական Ֆլօրիոյի շոգենաւային ընկերութեանց։

ԱՌԱՔՄՈՒՆՔ.—Եգիպտոս, Կարմիր ծովուն եզերք (Սուաքիմ, Մասուա եւ այլուր), Փորթ Սայիտ, Ատէն՝ Արաբիոյ, Պէյրութ, Լաթաքիա, Իսքէնտէրուն, Կիպրոս, Սուսամ, Սագըզ, Իզմիր, Կրետէ, Միտիլլի, Տարտանէլ, Այնօրոս, Սէլանիք, Փորթ. լաղօ, Գավալա, Տէտէ-Աղաճ, Կ. Պոլիս, Օրտու, Սինոպ, Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում, Իպրայիլ, Կալաց, Սուլինա, Քէօսթէնճէ, Մէտուն, Ալպանիա, Թրիէստ (Գերմանիոյ համար) այսինքն.

Փանելլինիոնի շոգենաւերով սնտուկ 4,042 տակառ 94.—Խըռիվելլի շոգենաւերով սնտուկ 5,704 տակառ 65.—Ռուսական շոգենաւերով սնտուկ 1,729 տակառ 47.—Լօյտի շոգենաւերով սնտուկ 436 տակառ 6.—Ֆլօրիօի շոգենաւերով սնտուկ 185 տակառ 7.—Ֆրէսինէի շոգենաւերով սնտուկ 174.—Մէսաժըրիի շոգենաւերով սնտուկ 44։ Գումար ընդ ամենը սնտուկ 12,314, տակառ 219։

Առագաստաւոր նաւերով, այլ եւ այլ միջոցներով, որպէս նաեւ տէրութեան զանազան գաւառաց առաքումներն եւ տեղական սպառումը չեն պարունակուիր վերի քանակութեանց մէջ։

Գոնեաքի տարեկան ընդհանուր սպառումն օտար երկիրներու մէջ 1,000,000 ֆրանքի արժողութիւն. ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՆԵԱՔ 600,000, ՇԻՇԻ ՀԱՄԱՐ ՑԱՐՄԱՐ ՏԱԿԱՌԱՑ ՄԷՋ։ Երաշխաւորութիւն զուտ խաղողէ հարազատութեան 100,000 Ֆրանք. սոյն գործարանին մէջ կը պատրաստուին նաեւ անուշ ըմպելեաց բոլոր տեսակները խաղողի հարազատ ցքէ։ Ցոյժ ընտիր տեսակներ եւ եւրոպականներու հետ մրցելու կարող։ Նոյնպէս տակառներով ընտիր Ռոմեր եւս կը վաճառուին։ 773

ԳՈՐԾԱՐԱՆ «ԱՄՊԵԼՈՍ, (ԱՑԳԻ)». Ի ՊԻՐԻԷԱՑ «ԱՊՈԼԼՈՆԻ» ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ԿԻՑ.

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄԹԵՐԻ

Գալէխուլթանիյէ, Էզինէ, Այվաճըք, Լապսաքի գազալըրինին սէնէյի հալիէ քալամուլթ իչարը ազույմ օսունէ 25ինէն իթթիպարէն էյլուլուն 26ըընա գատար 31 կիւն միւտտէթլէ միւզայէտէյէ չըգարըլմըշ վէ միւտտէթը միւզայէտէսի էվվէլճէ իլան խումէն Միտիլլի սանճաղը Քալամուլթ իխալէսինէ [illegible] միւտտէթի տալըի իլ[illegible] լուլուն 15ինէ գատար թէմտիտ խուլմըշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն վէ Գօնիա վիլայէթինտէ Աքշէհիր գազասընտա Թապի Ճիհանպէյլի նահիէսի ալարըն Թապի [illegible] 200,000 զրշ. տա թալիպի իւզէրինտէ օ[illegible] լուպ էյլուլուն ճումաա իրթէսի կիւնի իհալէի գաթիէսինէ [illegible] օլտուղունտան պունա տալիպ 100ըէ [illegible] նօգսան օլմամագ իւզրէ գամիլ [illegible] թէմինաթլըրին մաալլէրինէ վէ [illegible] լէր խապինէսինէ իշար [illegible] ումումիէսինէ միւրաճաաթ [illegible] լան օլունուր։ 3—3

VICHY

[illegible] ԱՂԲԻՒՐՔ, [illegible] Պուլըվար Մոնմարթր

GRANDE GRILLE.—Լեարդի տկարութիւնք, [illegible] ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և [illegible] ի մաղձոտ, ներքին գործարանաց խցմունք, [illegible] քար և այլն։

HOPITAL.—Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն, ջղացաւ, անմարսութիւն։

CELESTINS.—Երիկամանց եւ փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), ալպոմինուրօ-միզական (Ալպիւմինիւրի)։

HAUTERIVE.—Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւն, աւազ, քար, յօդատապ, շաքարամիզութիւն, ալպոմինուրօ-միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քարշիլին վրայ։

Անգլիական դեղարանն ու դեղավաճառանոցն ի Կ. Պոլիս, եւ ամեն դեղագործներուն քով։

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԽԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

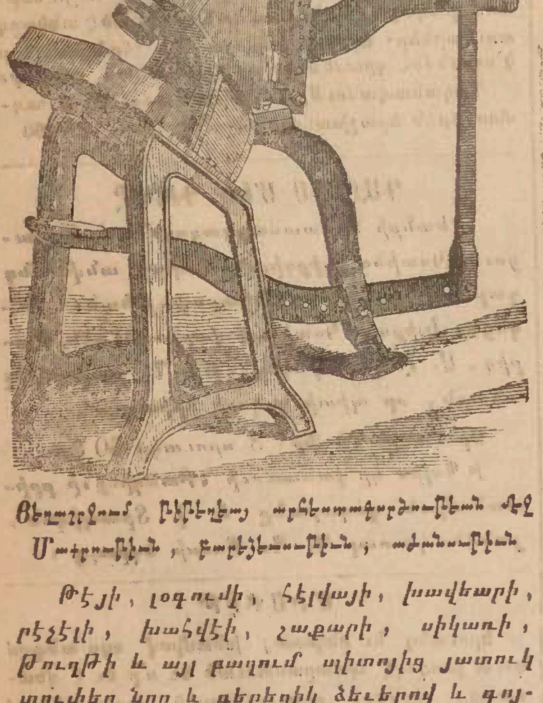

Ծերպուլոմ Բիրեչեաց արհեստագործութեան մէջ Մետրոնեան, Բոլէչեանեան, [illegible]։

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, րէչէլի, խահվէի, շաքարի, սիկառի, Թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևն. ևն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 719

Պահճէ-Գարու, Բասիմ Բաշա խանի դէմ։

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ գուինինայ, է [illegible] և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմային վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ազդեցիկ առոյգ յատկութիւնն [illegible] է. Նորա անհամար արդիւնքը [illegible]։ Այս ֆիզիքական խանգարումներ յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց անուանները տրուած է. ջերմն և տենդն. Թաքուն ջերմ պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր [illegible] ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնաբերեալ վայրերէ [illegible] նիւթով, կամ բաց աղբանոցներէ և [illegible] ծակոտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այսի ջերմի ու տենդերու դեղը [illegible] նիւթոց [illegible] ազդեցութեանց գուրծ կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ [illegible] անվտանգ և անխառն է և [illegible], միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի. Կը ծախուի Միացեալ Նահանգաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 614

ՎԻՏԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕ

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS

VIANDE QUINA PHOSPHATES

Ամենազօր [illegible] պարտին [illegible] ները [illegible] ակներն և ամեն փա[illegible] [illegible]։

Բժշկական Միութեանց և Ջըդիֆին ու Ռօկրոյին գրութեանց կազմութեան և զօրացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

ՎԻՏԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Թուլութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորլուծութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, ևն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ.—Դեղարան Ժ. ՎԻԹԱԼ. Վիքթոր Հիւկօ փողոց 14—ԼԻՈՆ 438

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՍԹ ԲՕՍԷԼԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թիւ 86. փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

ՏԻԳ. Մ. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուէ լինորի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 714

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Բոլոր տարւոյն յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի մի ջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի երբ գիւղական գարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, սելցի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր ամուսլարարաց նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՃԵՆԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱԼՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պաթումի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

«Արմէնիա» շոգենաւը սեպտ. 13/25ին երեկոյեան ժամ 4ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստէն դէպ ի Նովոռոսքի, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում։

«Սիրքասիա» շոգենաւը, սեպտ. 14ին Մարսիլեա պիտի ուղեւորի Գավաքէն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 245 Ֆրանք

Բ. » 175 »

[illegible]

Նաւուղեւորի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալատուն

ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ

477 Ռուհանի Սիթէ Թրանի

ՖՐԷՍԻՆԷ ԿԱՐԳՈ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible], Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

[illegible]

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	1500	[illegible]	2200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1300	[illegible]	1000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	3000
[illegible]	3800	[illegible]	1200	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	2300	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	3200
[illegible]	[illegible]	[illegible]	1200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	5000	Լէօ	2000	[illegible]	4300
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	3400	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	2500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	4300	[illegible]	900
[illegible]	[illegible]	[illegible]	6500	[illegible]	5000
[illegible]	2100	[illegible]	3000	[illegible]	5000
[illegible]	600	[illegible]	3100	[illegible]	3600
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	1000
[illegible]	3200	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	800	[illegible]	4500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2000	[illegible]	120
[illegible]					8000
[illegible]					8000
[illegible]					8100

Վօլդուռնօ շոգենաւը, Նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասաւ։

Բոլթօն շոգենաւը, Նաւապետ Լօյտ, Լիվըրպուլէն ճամբայ կ'ելլէ դէպի ամսոյս 18ին։

[illegible]

Դիմել առ Ֆ. ՀԻՆՑ ԵՒ ՈՒՇՕ

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

409

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Եշ. 30/11 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 31/12 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի ուղեւորութեան. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,

Եշ. 1/13 Սեւաստոպոլի ուղղակի, առաւօտեան ժամ 10ին։

Գշ. 1/13 [illegible] դէպի [illegible] նաւահանգիստները մինչեւ պաթում. [illegible] առաւօտեան ժամը 11ին։

Շբ. 2/14 Օտեսայի ուղղակի. ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Յունիս 31/12, երեքշաբթի օրը [illegible] դէպի Ռուսիոյ նաւահանգիստները մեկնող [illegible] Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին [illegible] Պէյրութ, Եաֆա, և Փոր-Սայիտ [illegible]։ 605

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

Որ ամէն երկու շաբաթ կը բանի Լիվըրպուլ և Արեւելեան միջեւ

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Բոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	[illegible]	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սկիթիա	4557	Բալմիրա	2144
[illegible]	[illegible]	[illegible]	899
[illegible]	1876	Մօրօքօ	1855
Շերպուրգ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակալ

Thomas C. Joly

[illegible] խան, Թիւ 401

47 Ղալաթիա

Ի Ո Ւ Ն Ի Օ Ն

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանք փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիի»	»	144,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ. 690

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնաժ	Անուանք	Թոնաժ
[illegible]	4200	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	3850	[illegible]	3000
[illegible]	5250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	800
[illegible]	3250	[illegible]	700

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹԱԼ և Ընկ.

[illegible] խան

ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

292 [illegible]

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1893 Սեպտեմբեր 2էն սկսեալ մինչև Հոկտեմբեր 1

(Բացի կիրակէ օրերէն) [illegible] կամուրջ իջնող [illegible]

12 15 Եէնիմ. Մէգար. Պէյ. Թարբ. Եէնիք. Պոյաճ. Ռ. Հիսար (Ռ. Հիսարի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 37

1 — Եէնիմ. Մէգար. Պէյօսէք. Թարաբիա Եէնիք. Պէշիկ. (Եէնիքէօյի շոգ. ին հետ կը հաղորդակցի) 40

1 20 Ռ. և Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէգարը. Պէյօ. Թարաբ. Պէյգօզ Բ. Պաշճէ Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գնտ. Օրթաք. (Գանտիլլիի շոգ. ին պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթները ըլլալ է գաւ Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ. 18

1 30 Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ 19

2 — Եէնիմահալլէէն Մէգար. Պէյօսէք. Թարաբիա Եէնիք. (Եէնիք. շոգ. ին կը հաղորդակցի ուրբաթները Պէշ'կթ.) 38

2 30 Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ 21

2 35 Ռ. Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէգար. Պէյօ. Թարբ. Պէյգօզ անտի Ասիական եզերք անցնելով մինչեւ Գանտ. եղած նաւամատոյցներն հանդիպելով Օրթաք. պիտի երթայ Գանտիլլիի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի և ուրբաթները բացի Օրթաք. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ 17

3 — Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէգար. Պէյօ. Թարբ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Ռ. Հիսարի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուրբ. օրերը Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 28

4 — Եէնիմ. Մէգարը. Պէյօսէք. Թարբ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյճ. Ռ. Հիսար. Պէշիկ. Պեպեքի շոգենաւին կը հաղորդակցի, ուրբաթները Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. 37

5 20 Եէնիմ. Մէգր. Պէյօսէք. Թարբ. Պէյգօզ Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ. ուրբաթները Պէյգօզ և Պէյլերպէյ չեն 23

7 — Եէնիմ. Մէգար. Պէյօսէք. Թարաբ. Պէյգօզ Բաշճ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չենկելք. Պէյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Իւսկ. 42

8 — Ա. և Ռ. Գավագ Մէգար. Պէյօ. Թարաբ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պեպեք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. ուրբաթն ը Սթէն. պիտի հանդիպի 17

9 40 Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Պեպեք [բացի ուրբաթէ] 41

10 10 Ռ. Հիսար Արնվ. Պէշիկ. 37

10 15 Եէնիմ. Մէգար. Պէյ. Թարաբ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշիկ. 28

Եէնիքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

12 15 Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Պոյ. Ռ. Հիսար Պեպեք Արնաւ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 42

Պեպեքէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

12 15 Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 21

12 45 Պեպեք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 43

1 — Օրթաք.էն ուղղ. կամր. [բացի ուր. է] 33

1 15 Ռ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. Գավաթ. 23

2 — Պեպեք Գուր. Օրթ. Պէշիկ 19

2 25 Պեպեք Արնաւ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 42

3 5 Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ 21

2 50 Օրթաք.էն ուղղ. կամր. բացի ուր. է 18

3 35 Պեպեք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 19

4 — Ռ. Հիսար Պեպեք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. Գավաթ. բացի ուրբաթէ 18

4 35 Պեպեք Արնվտ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթ օրերէ 33

4 5 Օրթ. ուղղ. կամր. բացի ուրբաթէ 17

5 — Պեպեք Արնվտ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 25

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

12 15 Գանլ. Վանիք. Չենկլ. Պէյլր. Գուզկ. 28

12 15 Պէյգօզ Բաշճէ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթաք. (Գանտիլ. պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթները բացի Օրթաք.էն Վան. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ.) 33

12 45 Պեպեք Գանտ. Վանիք. Չենկել. Պէյլեր. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 41

1 — Պէյգօզ Բաշճ. Եէնիք. Չուբլ. Գանլըճ. Պեպ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իւսկ. Պէշիկ. Գավաթ. 25

2 — Գանտիլ. Վանիք. Չենկել. Պէյլր. Գուզկ. Պէշիկ. 37

2 5 Պէյգօզ Բաշճէ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլլիի շոգ. ին կը հաղորդակցի] ուրբաթները բացի Օրթ. է Վանիք. Չենկել. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 18

2 50 Գանտլ. Վանիք. Չենկել. Պէյլերպէյ Գուզկ. Պէշիկ. Գավաթ. բացի ուրբաթէ 41

3 15 Պէյգօզ Բաշճէ. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գան. Օրթ. (Գանտիլլիի շոգենաւին կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. պիտի հանդիպի) 17

4 — Գանտ. Վան. Չենկ. Պէյլ. Գզկճ. Իւսկ. [բացի ուրբաթէ] 33

4 20 Պէյգօզ. Բաշճ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. [Գանտիլ. շոգենաւին կը հաղորդակցի ուրբաթները 4 45ին Մէգար. Պէյօսէք. Թարաբ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 40

5 — Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 25

7 — Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկ. Հինգշ. օրերը Օրթ. և Պէշ. չհանդիպիր] 21

9 — Պէյ. Թարաբ. Պէյգ. Բաշճա Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. 19

9 35 Գանտիլլի Չենկելք. Պէյլեր. բացի ուրբաթէ 25

10 10 Պէյգօզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չենկ. Պէյլ. Պէշիկ. [բացի ուր. է 22

10 20 Ա. Հիսարէն ուղղ. կամուրջ. 33

11 — Գանտիլլ.էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր.) 42

11 — Վանիք.էն ուղղակի կամուրջ բացի ուրբաթ օրերէ 21

11 55 Գուզկ. Իւսկ. բացի ուր. է 12

(Բացի կիրակէ օրերէն) կամուրջէն Ռումելեան եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 15 Պէշիկ. Օրթաք. Արնավտ. Պեպեք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիքէօյ, Թարաբ. Պէյօսէք, Մէգար, Եէնիմ, Ա. Գավագ 28

1 50 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պեպեք 4[illegible]

2 35 Գավաթ. Պէշիկ. Իւսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկլ. Արնվ. Գանտլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Չուպ. Պէյգ. Թարաբ. Պէյօ. Մէգար. Եէնիմ. 22

2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Արնվտ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարբ. Պէյօ. Մէգար. Եէնիմահ. 37

3 15 Պէշիկ. Արնավ. Ռ. Հիսար բացի ուր. է 18

4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պեպեք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօսէք. Մէգար. Եէնիմահ. 42

4 15 Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Գանտ. բացի ուրբաթէ 25

5 — Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Պեպեք Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Չուպ. [illegible] 21

6 — Գավաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պեպեք. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. Թարաբ. Պէյօսէք. Մէգար. Եէնիմ. Գավագներ 17

7 — Պէշիկ. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտ. Ռ. Հիսար Պոյ. Գանլ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօսէ. 19

8 10 Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. [Եէնիք.էն Եէն. մ. գացող շոգ. ին հետ կը հաղորդակցի. ուրբ. ները Թարաբ. Պէյօ. Մէգար Եէնիմահալլէ 41

9 — Միրկ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօսէք. Մէգար, Եէնիմ. բացի ուրբաթէ 18

9 25 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պեպեք Ռ. Հիսար 37

10 — Եէնիք. Թարաբ. Պէյօ. Մէգար. Եէնիմ. ուր. օրերը 9 ½ անցած մինչ. Մէգարը 40

10 5 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պեպեք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօսէք, Եէնիմ. ուրբ. ները 10 վայրկեան կանուխ 18

10 45 Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօսէքէն Մէգար. Եէնիմ. (ուրբաթները չկայ) 17

11 20 Եէնիք. Թարաբ. Պէյօ. Մէգար. Եէնիմ. 37

11 35 Պեպեք Ռ. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. 42

Կամուրջէն [illegible] երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

2 50 Ուղղ. Պեպեք բացի ուրբաթէ 19

4 25 Ուղղ. Պեպեք » » 41

10 35 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պեպեք Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բ. Պաշճ. Պէյք. բացի ուր. է 25

11 15 Գավաթ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպեք Ռ. Հիսար Պոյաճըք. Եէնիք. 19

11 45 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պեպեք 22

12 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. 28

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 20 Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չենկ. Ա. Հիսար Գանլ, Եէնիք, 21

1 30 Ուղղակի Գանտլ. 33

2 5 Պէյլէ, Չենկլ, Գանտիլ, բացի ուրբաթէ 41

2 40 Իւսկ. Գուզ. Պէյլ. Չենկէլ. Վանիք. Գանտ Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուբլըք Բ. Պաշճէ, Պէյգօզ ուր. ները Թարաբ, Պէյօսէք, Մէգար. 40

3 25 Ուղղակի Գանտիլ, բացի ուրբաթէ 38

3 45 Իւսկ. Պէյլ. Չենկ. Պեպեք բացի ուրբաթէ 38

8 40 Պէշիկ Գուզկ. Պէյլ. Չենկ Գանտ. (Գանտիլլիէն Պէյգօզ գացող շոգ. ին հետ կը հաղորդակցի) ուրբաթ օրերը Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բ. Պաշճ. Պէյգօզ Թարաբ, Պէյօսէք, Մէգար, 25

9 5 Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլճ, Չուպ, Բաշճա, Պէյգօզ բացի ուրբաթէ 22

9 30 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար 38

10 20 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշճա. Պէյգօզ Թարաբիա Մէգարը. Ռ. Ա. Գավագներ. 38

10 30 Պէշիկ. Պէյլր. Չենկ. Վանք, ուր. օրերը Իւսկ. Գուզկ. Արն. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ. 21

10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 42

11 — Պէշիկ. Գուզ. Պէյլ. Չենկելքէօյ Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Պեպեք Միրկ. օրերը Իւսկ. 41

11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշճա, Պէյգօզ (ուրբ. Գուզկ.) 33

11 30 Իւսկ. Գուզ. 12

11 45 Գավ. Գուզ. Պէյլ. Չեն. Վանիք. Գանտ. 21

Ամէն ուրբ. ժ. 5 15ին Պեպեքէն շոգենաւ մը ելնելով Արնվ. Չենկլ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. և անտի կամուրջ պիտի գայ

Ամէն ուրբ. ժ. 5 45ին շոգ. մը Մէգար.էն ելնելով Պէյօսէք. Թարաբ, Պէյգ. Բաշճա. Չուպուգլըճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չենկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ. և անտի կամուրջ պիտի գայ։

Ամէն ուրբ. երեկոյ 10 40ին Մէգար.էն շոգ. մը ելնելով Պէյօսէք, Թարաբ, Պէյգ, Բաշճա, Չուպուգլըճ. Ա. Հիսար Գանտլ. Չենկ, Պէյլ, Գուզկ. Իւսկ, անտի կամուրջ պիտի հանդիպի։

Ամէն ուրբ. երեկոյ ժամ 11ին Մէգար.էն շոգ. մը ելնելով Պէյօսէք. Թարաբիա Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվտ. Օրթաք. Պէշիկ. և անտի կամուրջ պիտի հանդիպի։

Ամէն ուրբ. ժ. 3 45ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելնելով Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չենկլ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուգ. Բաշճա, Պէյ. Թարաբիա Պէյօսէք, Մէգար. պիտի հանդիպի։

Ամէն ուրբ. ժ. 4 20ին շոգ. մը կամուրջէն Պէշիկ. Օրթ. Պէյլ. Չենկլ. և Պեպեք պիտի երթայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Իւսկիւտարէն կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —		— —	
— —		12 50	7 —
— —		1 25	7 30
12 30	7	2 —	8 15
1 —	8 10 Վ.ասփ.	2 35	9 5
1 30	8 20	2 50	9 50
2 —	8 50	2 45 Վ.ասփ.	10 15
2 45	9 30	3 25	10 30 Ֆէրպ.
3 40	10 — Ֆէրպ.	3 45	10 40 Գզկ.
3 15 Ֆէրպ.	10 25	4 — Ֆէրպօթ	11 —
4 20	10 45	4 30	11 30 Ֆէրպ.
4 40 Վ.ասփ.	11 — Գուզկ.	5 — Վ.ասփ.	11 30 Գզկ.*
5 30	11 — Ֆէրպ.	5 40	11 50
4 45 Ֆէրպ.	11 20	5 35 Ֆէրպ.	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
— —		— —	
— —	7 —	— —	6 25
12 30	8 10	12 50	7 10
1 15	8 20 Վ.ասփ.	1 25	8 20
2 —	9 —	1 45	9 5
2 40	9 30	2 35	9 45
3 20	10 — Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 15 Ֆէրպօթ	10 15	2 45 Վ.ասփ.	10 30 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 — Ֆէրպօթ	10 40
4 35	11 Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վ.ասփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	5 35 Ֆէրպ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ [illegible] և Տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

2 10 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակէ)

3 40 » » (բացի ուր. է)

10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)

11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)

1 40 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիրակէ

3 10 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի ուրբաթ)

10 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]

11 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժ. 10 30ին)

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԵՃԻ [illegible]

[illegible]

3 15 Իւսկիւտարէն Գատըգիւղ Սիրքեճի

4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքեճի

10 — Իւսկիւտարէն Սիրքեճի

11 — Իւսկիւտարէն Սիրքեճի

4 — Սիրքեճիէն Իւսկիւտար

5 35 Սիրքեճիէն Գատըգիւղ Իւսկիւտար

10 30 Սիրքեճիէն Իւսկիւտար

11 30 Սիրքեճիէն Իւսկիւտար

Ծան.—[illegible]

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ